

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr 2/2017
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 12 stycznia 2017 r. ze zm.
(Tekst ujednolicony)

RAPORT Z WIZYTACJI
(profil ogólnoakademicki)

dokonanej w dniach 14 – 15 stycznia 2019
na kierunku „filologia polska”
prowadzonym przez Wydział Filologiczny
Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

Warszawa, 2019

1. INFORMACJA O WIZYTACJI I JEJ PRZEBIEGU	4
1.1. SKŁAD ZESPOŁU OCENIAJĄCEGO POLSKIEJ KOMISJI AKREDYTACYJNEJ	4
1.2. INFORMACJA O PROCESIE OCENY	4
2. PODSTAWOWE INFORMACJE O PROGRAMIE KSZTAŁCENIA NA OCENIANYM KIERUNKU	5
3. OGÓLNA OCENA SPEŁNIENIA KRYTERIÓW OCENY PROGRAMOWEJ	7
4. SZCZEGÓŁOWY OPIS SPEŁNIENIA KRYTERIÓW OCENY PROGRAMOWEJ	8
KRYTERIUM 1. KONCEPCJA KSZTAŁCENIA I JEJ ZGODNOŚĆ Z MISJĄ ORAZ STRATEGIĄ UCZELNI	8
<i>Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1</i>	8
<i>Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron</i>	15
<i>Dobre praktyki</i>	15
<i>Zalecenia</i>	15
KRYTERIUM 2. PROGRAM KSZTAŁCENIA ORAZ MOŻLIWOŚĆ OSIĄGNIĘCIA ZAKŁADANYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA	15
<i>Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2</i>	16
<i>Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron</i>	26
<i>Dobre praktyki</i>	27
<i>Zalecenia</i>	27
KRYTERIUM 3. SKUTECZNOŚĆ WEWNĘTRZNEGO SYSTEMU ZAPEWNIENIA JAKOŚCI KSZTAŁCENIA	28
<i>Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3</i>	28
<i>Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron</i>	31
<i>Dobre praktyki</i>	31
<i>Zalecenia</i>	32
KRYTERIUM 4. KADRA PROWADZĄCA PROCES KSZTAŁCENIA	33
<i>Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4</i>	33
<i>Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron</i>	37
<i>Dobre praktyki</i>	37
<i>Zalecenia</i>	37
KRYTERIUM 5. WSPÓŁPRACA Z OTOCZENIEM SPOŁECZNO-GOSPODARCZYM W PROCESIE KSZTAŁCENIA	37
<i>Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5</i>	37
<i>Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron</i>	40
<i>Dobre praktyki</i>	40
<i>Zalecenia</i>	40
KRYTERIUM 6. UMIĘDZYNARODOWIENIE PROCESU KSZTAŁCENIA	40
<i>Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6</i>	40
<i>Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron</i>	44
<i>Dobre praktyki</i>	44
<i>Zalecenia</i>	44
KRYTERIUM 7. INFRASTRUKTURA WYKORZYSTYWANA W PROCESIE KSZTAŁCENIA	44
<i>Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7</i>	44
<i>Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron</i>	46
<i>Dobre praktyki</i>	46
<i>Zalecenia</i>	46
KRYTERIUM 8. OPIEKA NAD STUDENTAMI ORAZ WSPARCIE W PROCESIE UCZENIA SIĘ I OSIĄGANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA	46
<i>Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8</i>	46
<i>Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron</i>	49
<i>Dobre praktyki</i>	50
<i>Zalecenia</i>	50

5. OCENA DOSTOSOWANIA SIĘ JEDNOSTKI DO ZALECEŃ Z OSTATNIEJ OCENY PKA, W ODNIESIENIU DO WYNIKÓW BIEŻĄCEJ OCENY 50

ZAŁĄCZNIKI .....BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.

ZAŁĄCZNIK NR 1. PODSTAWA PRAWNA OCENY JAKOŚCI KSZTAŁCENIA ..... **BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.**

ZAŁĄCZNIK NR 2. SZCZEGÓŁOWY HARMONOGRAM PRZEPROWADZONEJ WIZYTACJI UWZGLĘDNIAJĄCY PODZIAŁ ZADAŃ POMIĘDZY CZŁONKÓW ZESPOŁU OCENIAJĄCEGO ..... **BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.**

ZAŁĄCZNIK NR 3. OCENA WYBRANYCH PRAC ETAPOWYCH I DYPLOMOWYCH ..... **BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.**

ZAŁĄCZNIK NR 4. WYKAZ MODUŁÓW ZAJĘĆ, KTÓRYCH OBSADA ZAJĘĆ JEST NIEPRAWIDŁOWA. **BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.**

ZAŁĄCZNIK NR 5. INFORMACJA O HOSPITOWANYCH ZAJĘCIACH I ICH OCENA ..... **BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.**

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: prof. dr hab. Stanisław Uliasz, członek PKA

Członkowie:

1. prof. dr hab. Joanna Pyszny, ekspert PKA
2. dr hab. Joanna Wójcik, ekspert PKA
3. dr ing. Marie Gabryšová, ekspert ds. międzynarodowych
4. mgr Karolina Martyniak, ekspert ds. postępowania oceniającego
5. mgr Małgorzata Szelağ, ekspert ds. pracodawców
6. Błażej Papiernik, ekspert ds. studenckich

1.2. Informacja o procesie oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku „filologia polska” prowadzonym przez Wydział Filologiczny Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2018/2019.

PKA po raz kolejny oceniała jakość kształcenia na tym kierunku. Podczas poprzedniej oceny Prezydium PKA Uchwałą Nr 312/2013 z dnia 6 czerwca 2013 r. w sprawie oceny instytucjonalnej na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach wydało ocenę pozytywną. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny, została opisana w punkcie 5 raportu.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu Oceniającego (ZO PKA) został opracowany po zapoznaniu się z następującymi źródłami informacji, zawartymi w: przedłożonym przez Uczelnię raporcie samooceny, zintegrowanym systemie informacji o nauce i szkolnictwie wyższym POL-on, portalu „Wybierz Studia” oraz stronie internetowej Uczelni, a także na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac zaliczeniowych oraz dyplomowych, przeglądu infrastruktury dydaktycznej, jak również spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku i przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym pracodawcami.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

Nazwa kierunku studiów	„filologia polska”	
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/ jednolite studia magisterskie)	I stopnia	
Profil kształcenia	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne	
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek (w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia)	obszar nauk humanistycznych	
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 nr 179 poz. 1065)	dziedzina - nauki humanistyczne dyscypliny: <ul style="list-style-type: none"> • literaturoznawstwo • językoznawstwo 	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	180 ECTS (6 semestrów)	
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>nauczycielska,</i> 2. <i>dyskurs publiczny,</i> 3. <i>dziennikarstwo i komunikacja kulturowa,</i> 4. <i>edytorstwo i redakcja tekstu,</i> 5. <i>literaturoznawcza</i> 	
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	licencjat	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	316	-
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	dla specjalności nr: <ol style="list-style-type: none"> 1. 2175 godzin 2. 2160 godzin 3. 2145 godzin 4. 2130 godzin 5. 2145 godzin 	-

Nazwa kierunku studiów	„filologia polska”	
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/ jednolite studia magisterskie)	II stopnia	
Profil kształcenia	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne	
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek (w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia)	obszar nauk humanistycznych	
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 nr 179 poz. 1065)	dziedzina - nauki humanistyczne dyscypliny: <ul style="list-style-type: none"> • literaturoznawstwo • językoznawstwo 	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	120 ECTS (4 semestry)	
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	<ol style="list-style-type: none"> 1. dziennikarstwo i komunikacja kulturowa, 2. literaturoznawstwo, 3. dyskurs publiczny, 4. edytorstwo i redakcja tekstu, 5. nauczycielska, 6. nauczanie polonistyczne wśród cudzoziemców, 7. twórcze pisanie 	
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	magister	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	173	-
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	dla specjalności nr: <ol style="list-style-type: none"> 1. 1050 godzin 2. 1050 godzin 3. 1020 godzin 4. 1050 godzin 5. 1040 godzin 6. 1035 godzin 7. 1050 godzin 	-

3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadawalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	W pełni
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	W pełni
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	W pełni
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	W pełni
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia	Wyróżniająca
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia	W pełni

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe argumenty i informacje oraz syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli 1.

Tabela 1

Kryterium	Ocena spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadawalająca/ Częściowa
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny	

¹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

1.1. Koncepcja kształcenia

1.2. Badania naukowe w dziedzinie / dziedzinach nauki / sztuki związanej / związanych z kierunkiem studiów

1.3. Efekty kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

1.1.

Koncepcja kształcenia sformułowana dla kierunku filologia polska wpisuje się w misję i strategię Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Śląskiego, która zatwierdzona została na posiedzeniu Rady Wydziału w dniu 15 stycznia 2013 r. i jest zgodna z Misją Uniwersytetu Śląskiego, uchwaloną przez Senat Uczelni na posiedzeniu w dniu 24 stycznia 2012 r.. Założenia Strategii rozwoju Wydziału Filologicznego zostały wyprowadzone ze Strategii rozwoju Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach na lata 2012-2020 i obejmują m.in. innowacyjne kształcenie i nowoczesną ofertę dydaktyczną, stanowiąc strategiczny cel wyrażający całościową koncepcję kształcenia WF UŚ. Zgodnie z tymi dokumentami kształcenie na kierunku filologia polska wpływa na wszechstronny rozwój osobowości oraz formowanie twórczych i wrażliwych postaw studentów i studentek. Studia polonistyczne służą mają przekazywaniu tradycji literackiej, językowej, kulturowej oraz wnosić wkład do kulturowego dziedzictwa społeczeństwa. Realizując cele strategiczne Uniwersytetu Śląskiego, kształcenie na ocenianym kierunku umożliwia prowadzenie działalności intelektualnej z pełnym poszanowaniem odrębności postaw ideowych i metodologicznych, zachęca do samodzielnej i twórczej refleksji, zwraca uwagę na potrzebę otwierania nowych horyzontów poznawczych, kształtuje etyczne oraz krytyczne postawy wobec innych członków danej kultury oraz innych kultur. Pogłębia także związki z międzynarodową społecznością oraz przygotowuje do czynnego uczestnictwa w kulturze literackiej i refleksyjnego postrzegania przemian we współczesnym języku.

Tak określonej koncepcji kształcenia sprzyja prowadzona na Wydziale polityka jakości, zorientowana na opracowywanie nowych i elastycznych programów nauczania i odnawianie oferty dydaktycznej w zgodzie z rozwojem nauk humanistycznych, wzbogacanie oferty specjalności (na I stopniu nauczycielska, dyskurs publiczny, dziennikarstwo i komunikacja kulturowa, edytorstwo i redakcja tekstu, literaturoznawcza; na II stopniu dziennikarstwo i komunikacja kulturowa, literaturoznawstwo, dyskurs publiczny, edytorstwo i redakcja tekstu, nauczycielska, nauczanie polonistyczne wśród cudzoziemców, twórcze pisanie). Stwarza ona także warunki do łączenia kilku kierunków studiów, uczestniczenia studentów w badaniach naukowych oraz mobilności kadry oraz studentów. Zgodnie z misją UŚ, kształcenie kierunkowe służy przekazywaniu fachowej wiedzy z zakresu literaturoznawstwa i językoznawstwa, jednocześnie ucząc twórczej postawy wobec świata, tradycji kulturowej i literackiej. Kierunek realizuje cele strategiczne uczelni w zakresie innowacyjnego kształcenia i nowoczesnej oferty dydaktycznej, łącząc filologiczny korpus kształcenia, otwarty na treści programowe odpowiadające przemianom metodologicznym w humanistyce, z integralnym elementem koncepcji kształcenia, jakim jest bogata oferta specjalnościowa. Dzięki

specjalnościom kształcenie na kierunku zyskuje wymiar zawodowy, zorientowany na środowisko pracy filologów, jak również ukierunkowuje na lokalną specyfikę. Dzięki temu student filologii polskiej zdobywa wiedzę dostosowaną do potrzeb rynku pracy, jest otwarty na konieczność doszkalania i gotowy do przekwalifikowywania się lub poszerzania wiedzy.

Studia na ocenianym kierunku współprowadzone są przez dwa Instytuty: Instytut Nauk o Literaturze Polskiej, Instytut Języka Polskiego oraz trzy Katedry: Katedrę Dydaktyki Języka i Literatury Polskiej (odpowiadającą za specjalność nauczycielską), Katedrę Międzynarodowych Studiów Polskich (odpowiadającą za specjalność nauczanie polonistyczne wśród cudzoziemców) oraz Katedrę Literatury Porównawczej.

W procesie ustalania koncepcji kształcenia brali udział przede wszystkim pracownicy prowadzących kierunek instytutów i katedr, przy udziale studentów. Opinie i sugestie ze strony potencjalnych pracodawców traktowane są jako głos doradczy, zaś w jego pozyskiwaniu służą kontakty nauczycieli akademickich wykładających na kierunku filologia polska z przedstawicielami pracodawców pozauniwersyteckich. W odpowiedzi na głos studentów oraz sugestie pracodawców zwiększono liczbę zajęć warsztatowych prowadzonych na specjalnościach przez osoby spoza uczelni, opinie pracodawców mają także wpływ na treści programowe przedmiotów specjalistycznych, np. *Tekst i dyskurs w języku mówionym i pisanym*, *Dyskurs tolerancji i wykluczenia*, *Lingwistyka i humanistyka cyfrowa*. Zapotrzebowanie studentów stało się także powodem utworzenia na drugim stopniu specjalności twórcze pisanie.

W planach rozwoju koncepcji kształcenia ważną rolę odgrywają badania naukowe realizowane w jednostkach prowadzących studia polonistyczne, stanowiące odpowiedź na nowe trendy pojawiające się w humanistyce. Badawcze zainteresowania pracowników dotyczą w dyscyplinie literaturoznawstwo m.in. problematyki postkolonialnej, ekokrytycznej, biograficznej, reportażowej, edytorskiej oraz popkulturowej i cyberkulturowej, a w zakresie zaś językoznawstwa – historii języka polskiego, leksykologii i leksykografii, stylów i przemian współczesnego języka polskiego, lingwistyki kulturowej i kognitywnej, socjolingwistyki, języka regionu, w tym polszczyzny Śląska. Znajdują one przełożenie na autorskie programy oraz tematy seminariów dyplomowych.

Przy opracowaniu koncepcji kierunku brano pod uwagę doświadczenia krajowe, dzięki spotkaniom w ramach Konferencji Polonistyk Uniwersyteckich, jak i zagraniczne, możliwe dzięki mobilności kadry naukowo-dydaktycznej w ramach programu Erasmus+. Tu dobrym przykładem może być wyrowadzony z doświadczeń zagranicznych program specjalności nauczanie polonistyczne dla obcokrajowców.

Katowicka polonistyka podobnie jak na innych kierunkach w kraju, kształci w zakresie literaturoznawstwa i językoznawstwa, wiążąc tradycyjnie pomyślaną filologię narodową z kształceniem specjalnościowym. Szczególną wagę przywiązuje do ujęcia interdyscyplinarnego, kładąc nacisk na kulturę popularną, problematykę genderową i postkolonialną, estetyczne konteksty współczesnych sztuk oraz zagadnienie gier komputerowych. Specyfiką kierunku jest zróżnicowana oferta specjalnościowa, kształcąca m.in. umiejętności pisarskie studentów (twórcze pisanie) czy specjalność nauczanie polonistyczne dla obcokrajowców.

Problematyka i kierunki badań prowadzonych przez pracowników badawczo-dydaktycznych ocenianego kierunku pozostają w zgodzie z zakresem dyscyplin naukowych, z których wywodzi się kierunek i do których odnoszą się efekty kształcenia. Prace kadry Instytutu Nauk o Literaturze Polskiej mieszczą się w dyscyplinie literaturoznawstwo, obejmując badania literatury i kultury dawnej, archiwistycznych, literatury dla dzieci i młodzieży, literatury polskiej i kultury literackiej XX i XXI wieku, płci w perspektywie kulturowej, polsko-portugalskich związków literackich i kulturowych, przemian i nowych kontekstów teorii literatury oraz współczesnych teorii i metodologii badań literackich. Badania w zakresie językoznawstwa, prowadzone przez pracowników Instytutu Języka Polskiego im. I. Bajerowej dotyczą historii języka polskiego, leksykologii i leksykografii, semantyki leksykalnej, lingwistyki kulturowej i kognitywnej, języka religijnego, współczesnego języka polskiego, odmian funkcjonalnych języka, języka regionu, lingwistyki cyfrowej w badaniach diachronicznych. Pracownicy Katedry Dydaktyki Języka i Literatury Polskiej prowadzą badania w zakresie dyskursu edukacyjnego i dydaktyki w kontekście współczesnych metodologii badawczych, a Katedry Literatury Porównawczej – oikologii, geokrytyki i postsekularyzmu.

Zakres i problematykę prowadzonych badań prowadzonych przez pracowników ocenianego kierunku uznać należy zatem za różnorodną, kompleksową i aktualną, umożliwiającą osiągnięcie przez studentów wszystkich efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku. Zespołowi oceniającemu przedstawiono dokumentację potwierdzającą aktywność badawczą pracowników w tych zakresach, również analiza programu kształcenia, w tym efektów kształcenia, potwierdza zgodność prowadzonej dydaktyki z profilem badawczym nauczycieli akademickich. Uczestniczą oni w międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych, recenzują publikacje i prace awansowe, pozyskują i realizują granty badawcze finansowane przez NCN oraz MNiSW, sprawują opiekę merytoryczną nad badaniami naukowym doktorantów oraz włączają w nie studentów. Pracownicy wchodzi także w skład uznanych gremiów, m.in. Komitetu Nauk o Literaturze Polskiej Akademii Nauk, komitetu redakcyjnego „Pamiętnika Literackiego” i Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów Naukowych.

Badania naukowe pracowników reprezentujących różne specjalności w ramach literaturoznawstwa i językoznawstwa przekładają się na proces kształcenia, w szczególności na przedstawione ZO PKA tematy seminariów dyplomowych, zajęć do wyboru oraz kursów autorskich o charakterze historyczno- i teoretycznoliterackim oraz językoznawczym na II stopniu. Istotne są również organizowane na wydziale i związane z tematyką badawczą konferencje naukowe, w których biorą udział przedstawiciele studenckich kół naukowych, np.: II Kongres Dydaktyki Polonistycznej, VI Światowy Kongres Polonistów: Polonistyka na początku XXI wieku. Studenci i doktoranci publikują w pracach zbiorowych redagowanych przez pracowników badawczo-dydaktycznych, a także w kierowanych przez nich czasopismach naukowych. ZO PKA przedstawiono listę publikacji naukowych oraz konferencji organizowanych pod patronatem INoLP, w tym studenckich i studencko-doktoranckich, poświadczająca aktywność badawczą studentów. Studenci publikują także w czasopismach naukowych, prowadzonych przez pracowników katowickiej polonistyki, np. „Opcjach”, „Śląsku”, „Śląskich Studiach Polonistycznych”. Pracownicy sprawują także opiekę naukową nad działalnością kół naukowych, organizują otwarte seminaria i sympozja

naukowe. Włączają też studentów w badania naukowe poprzez wspólną organizację spotkań dyskusyjnych, warsztatów i gier językowych oraz wydarzeń miejskich (dla szkół i bibliotek, w ramach Śląskiego Festiwalu Nauki czy w ramach programu Narodowego Centrum Kultury „Ojczysty – dodaj do ulubionych 2017”).

Pracownicy licznie korzystają z wymiany w ramach mobilności akademickiej Erasmus+ oraz uczestniczą w międzynarodowych projektach, które mają wpływ na realizację procesu dydaktycznego, np. umowa o współpracy z Kuratorium Oświaty w Żytomierzu na Ukrainie na opracowanie materiałów naukowo-dydaktycznych i organizację szkoleń i konferencji naukowych czy polsko-niemiecki projekt językoznawczy dotyczący Śląszczyzny, w którym biorą udział studenci II stopnia filologii polskiej. Umieędzynarodowieniu procesu dydaktycznego sprzyja także intensywna działalność naukowa i organizacyjna Katedry Międzynarodowych Studiów Polskich, przekładająca się na proces dydaktyczny realizowany w ramach specjalności nauczanie polonistyczne wśród cudzoziemców. Z doświadczeń wyjazdowych wypływają także tematy autorskich zajęć do wyboru (np. współpraca z Uniwersytetem im. Łomonosowa, tłumaczenie tekstów naukowych na język polski w ramach międzynarodowych badań nad utopiami).

1.3

Efekty kształcenia dla kierunku filologia polska, studia pierwszego i drugiego stopnia zostały przyjęte *Uchwałą 133 Senatu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 29 maja 2012 roku*. Przyporządkowują one kierunek do obszaru i dziedziny nauk humanistycznych oraz wskazują na dyscypliny naukowe: literaturoznawstwo i językoznawstwo.

Liczba efektów na kierunku filologia polska pierwszego stopnia wynosi: 22 efekty w zakresie wiedzy, 19 w zakresie umiejętności, 13 w zakresie kompetencji społecznych, a na II stopniu odpowiednio – 24, 15 i 16. Wyodrębnione zostały też *Efekty kształcenia związane z kwalifikacjami uprawniającymi do wykonywania zawodu nauczyciela*, które uwzględniają pełny zakres efektów kształcenia określonych w standardach kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela. Efekty kształcenia są spójne z obszarowymi dzięki ich uszczegółowieniu w odniesieniu do dyscyplin literaturoznawstwa i językoznawstwa. Obowiązujące efekty kierunkowe realizują wszystkie efekty z obszaru nauk humanistycznych oraz pojedyncze efekty z obszaru nauk społecznych odpowiednio dla pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim, z wyłączeniem efektu obszarowego H2A_U11 na II stopniu (szczegółowe uzasadnienie poniżej). Przyporządkowanie pojedynczych efektów do obszaru nauk społecznych nie jest jednak niezbędne ze względu na filologiczny charakter studiów. Do kluczowych efektów na I stopniu należą efekty w zakresie wiedzy: ogólnoliteraturoznawczy (K_W03 „zna podstawową terminologię literaturoznawczą; posiada wiedzę o działach i poddziałach literaturoznawstwa”), ogólnojęzykoznawczy (K_W04 „zna podstawową terminologię z zakresu nauki o języku; posiada wiedzę o działach i poddziałach językoznawstwa ogólnego i stosowanego”), historycznoliteracki (K_W05 „posiada uporządkowaną i szczegółową wiedzę z dziedziny historii literatury polskiej”), z zakresu poetyki (K_W07 „posiada szczegółową wiedzę z zakresu poetyki opisowej, poetyki historycznej oraz zagadnień teorii literatury”) i teorii literatury (K_W16 „zna i rozumie specyfikę najważniejszych metod analizy i interpretacji tekstów literackich (formalizm, strukturalizm, hermeneutyka, inspiracje psychoanalityczne, poststrukturalizm”), gramatyki

opisowej (K_W08 „posiada uporządkowaną i szczegółową wiedzę na temat systemu gramatycznego języka polskiego”) i gramatyki historycznej (K_W09 „posiada podstawową wiedzę na temat pochodzenia oraz historycznych przemian języka polskiego”) oraz umiejętności analizy i interpretacji tekstu literackiego (K_U02 „potrafi przedstawić spójną interpretację tekstu literackiego podług założeń wybranej metody (szkoły) literaturoznawczej oraz z wykorzystaniem kontekstów kulturowych” i K_U08 „potrafi przeprowadzić analizę poetyki oraz analizę stylistyczną tekstu literackiego na wszystkich poziomach jego organizacji strukturalnej”).

Na drugim stopniu kluczowe efekty w zakresie wiedzy obejmują znajomość współczesnych metodologii badań literaturoznawczych (K_W06 „posiada uporządkowaną, szczegółową wiedzę na temat kierunków i metodologii badawczych współczesnego literaturoznawstwa”, K_W18 „zna w stopniu zaawansowanym metody analizy i interpretacji tekstu literackiego (strukturalizm, hermeneutyka, inspiracje psychoanalityczne, poststrukturalizm”) i językoznawczych (K_W07 „posiada uporządkowaną, szczegółową wiedzę na temat kierunków i metodologii badawczych współczesnego językoznawstwa”, K_W19 „zna w stopniu zaawansowanym założenia i metody współczesnych metodologii językoznawczych: stylistyki historycznej, semantyki historycznej, semantyki kognitywnej, genologii lingwistycznej, analizy dyskursu, pragmalingwistyki, socjolingwistyki”), wiedza o znaczeniu płci kulturowej (K_W14 „posiada wiedzę o społeczno-kulturowym znaczeniu ról genderowych dla literatury dawnej i współczesnej”), znajomość współczesnego życia literackiego (K_W22 „posiada pogłębioną, szczegółową wiedzę o instytucjach kultury oraz współczesnym życiu literackim”), zaś efekty w zakresie umiejętności – umiejętność wyboru właściwej metodologii literaturoznawczej (K_U03 „potrafi rozważyć problem badawczy z perspektywy kilku metodologii literaturoznawczych, dobierając stosowną egzemplifikację”) i językoznawczej (K_U04 „potrafi rozważyć problem badawczy z perspektywy kilku metodologii językoznawczych, dobierając stosowną egzemplifikację”), samodzielnej analizy i interpretacji tekstu literackiego (K_U07 „potrafi dokonać samodzielnej analizy i interpretacji tekstu literackiego z wykorzystaniem inspiracji metodologicznych współczesnej humanistyki”) oraz pozaliterackich praktyk wypowiedzeniowych (K_U08 „potrafi samodzielnie zanalizować i zinterpretować nieliteracką wypowiedź lub praktykę językową z wykorzystaniem inspiracji metodologicznych współczesnej humanistyki”). Efekty te świadczą o odrębnym charakterze i specyfice studiów magisterskich w odniesieniu do studiów licencjackich tego kierunku, szczególnie zapis dotyczący płci kulturowej czy cytowany wcześniej efekt K_U13 o uczestnictwie studenta w życiu naukowym wyróżniają efekty kształcenia katowickiej polonistyki na tle innych filologii polskich w kraju.

Opisy efektów kierunkowych pozostają w zgodzie z literaturoznawstwem i językoznawstwem jako dyscyplinami, do których przypisany został kierunek, i zostały ściśle powiązane z koncepcją kształcenia na katowickiej polonistyce, zapewniając uzyskanie przez studenta wiedzy i umiejętności z zakresu wymienionych dyscyplin oraz przygotowanie do prowadzenia badań na dalszym etapie kształcenia akademickiego. W opisie efektów sformułowanych dla drugiego stopnia przyjęto zasadę, że pogłębiają one efekty przewidziane dla filologii polskiej na stopniu pierwszym. Edukacja polonistyczna służy tu zdobywaniu umiejętności analizy złożonych fenomenów kultury dawnej i współczesnej oraz wprowadzeniu do refleksji ogólnohumanistycznej. Efekty sformułowane dla drugiego

poziomu studiów zakładają uzyskanie dojrzszej świadomości metodologicznej, specjalizację w zakresie wiedzy historycznoliterackiej i językoznawczej, pełniejsze rozumienie kulturowo-społecznej roli języka i literatury oraz złożonych relacji pomiędzy różnymi sferami kultury, mediów, życia publicznego. Tu kluczowe są efekty związane z postrzeganiem zagadnień języka i kultury w kontekście szerszej problematyki, interdyscyplinarności, docenianiem fenomenu wielokulturowości (efekt K_K09) czy znaczenia płci kulturowej w życiu społecznym (efekt K_W14), co pozostaje w ścisłym związku z realizowanymi na Wydziale tematami badawczymi.

Wśród efektów kształcenia, które umożliwiają studentom uzyskanie podstawowej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, należą na pierwszym stopniu: K_U13 „posiada umiejętność merytorycznego argumentowania i wyprowadzania wniosków badawczych z celowym wykorzystaniem literatury przedmiotu z zakresu literaturoznawstwa, językoznawstwa oraz dyscyplin pokrewnych”, K_U15 „uczestniczy jako słuchacz w sympozjach i konferencjach naukowych, w ramach sprawozdania pokonferencyjnego potrafi zrekonstruować tezy przedłożone przez referentów”, K_U16 „potrafi przygotować na temat określony przez opiekuna naukowego prace semestralne oraz pracę dyplomową, które spełniają standardy wypowiedzi akademickiej (uwzględniają stan badań, zawierają literaturę przedmiotu, odnośniki, respektują reguły prawa autorskiego)”, na drugim stopniu: K_U10 posiada umiejętność merytorycznego argumentowania, wyprowadzania wniosków badawczych oraz syntetycznego podsumowania z celowym wykorzystaniem literatury przedmiotu z zakresu literaturoznawstwa, językoznawstwa oraz dyscyplin pokrewnych”, K_U13 „uczestniczy jako słuchacz i dyskutant w studenckim życiu naukowym, potrafi krytycznie skomentować wysłuchany referat” oraz K_U14 „potrafi pod kierunkiem opiekuna naukowego przygotować pracę magisterską, odpowiadającą wszystkim standardom wypowiedzi akademickiej”. Także K_U03 i K_U04 na drugim stopniu stanowią efekty kształcenia nawiązujące do osiągnięć przez studentów pogłębionych umiejętności badawczych. Pozytywnie należy ocenić tak szeroki zakres efektów kierunkowych uwzględniających pogłębioną wiedzę, umiejętności badawcze oraz kompetencje niezbędne w działalności badawczej.

Efekty kształcenia odnoszą się także do umiejętności potrzebnych na rynku pracy na poziomie kompetencji społecznych oraz efektów dla specjalności nauczycielskiej. Dla pozostałych specjalności nie sformułowano osobnych efektów, przyjmując, iż kształcenie w ich zakresie stanowi rozwinięcie efektów kierunkowych.

Wśród efektów kierunkowych uwzględniono efekt dotyczący znajomości języka obcego tylko na studiach pierwszego stopnia. Umożliwia on uzyskanie umiejętności językowych, zgodnych z wymaganiami określonymi dla poziomu B2 Europejskiego Systemu Kształcenia Językowego: K_U18 „posiada znajomość języka obcego (należącego do języków konferencyjnych) w stopniu pozwalającym na samodzielną lekturę fachowej literatury w tym języku (zgodne z wymaganiami określonymi dla poziomu B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego)”. Efekty kształcenia na drugim stopniu nie uwzględniają jednak dalszego doskonalenia kształcenia w zakresie języka specjalistycznego, nie realizując jednocześnie efektu obszarowego H2A_U11 „ma umiejętności językowe w zakresie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla studiowanego kierunku studiów, zgodne

z wymaganiami określonymi dla poziomu B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego”.

Wszystkie efekty zostały sformułowane na dużym stopniu szczegółowości w odniesieniu do efektów obszarowych, w sposób jasny i zrozumiały, uwzględniający specyfikę kierunku i poszczególnych modułów oraz charakter badań naukowych kadry, umożliwiając jednocześnie stosowanie odpowiednich metod weryfikujących stopień ich osiągnięcia i odzwierciedlając ogólnoakademicki profil studiów (dominacja efektów z zakresu wiedzy).

Podstawą oceny spójności kierunkowych efektów kształcenia z efektami zdefiniowanymi dla modułów zajęć są sylabusy przedmiotów. Zawierają one odniesienia do efektów kierunkowych, a przedstawione zespołowi oceniającemu macierze dla pierwszego i drugiego stopnia umożliwiają potwierdzenie spójności szczegółowych efektów kształcenia dla modułów z efektami kierunkowymi.

I tak efekty przedmiotowe modułów historycznoliterackich (od *Historii literatury średniowiecza i renesansu* po *Literaturę polską 1969-1989* na pierwszym stopniu) uszczegóławiają efekty z zakresu wiedzy historycznoliterackiej, umiejętności analizy historycznej, szacunku dla źródeł i zabytków kultury narodowej. Na drugim stopniu wiedza dotycząca okresów wcześniejszych zostaje rozszerzona, na co wskazują efekty przedmiotowe wybieralnych autorskich kursów (*Wybrane zagadnienia historii literatury do roku 1918* i *Wybrane zagadnienia historii literatury po roku 1918*), a ich dopełnieniem jest kurs *Literatury najnowszej (po roku 1989)*; podobne bloki zajęć autorskich są przewidziane w programie kształcenia teoretycznoliterackiego i językoznawczego. W ramach przedmiotów językoznawczych efekty kształcenia – oprócz wiedzy z zakresy gramatyki opisowej, gramatyki historycznej, historii języka – zakładają zdobycie przez studentów umiejętności i kompetencji w zakresie kultury języka, socjolingwistyki, językowego obrazu świata poszczególnych socjolektów, społecznych i medialnych uwarunkowań przemian lingwistycznych. Na drugim stopniu wiedza i umiejętności zostają rozszerzone o nowe tendencje metodologiczne w językoznawstwie oraz kurs historii języka.

Efekty kształcenia zapisane w sylabusach przedmiotów ze względu na duży stopień szczegółowości efektów kierunkowych w pewnej mierze powtarzają ich zapisy, niekiedy dodatkowo uszczegóławiając efekty założone dla kierunku, z uwzględnieniem również praktyk. Tak dzieje się np. w sylabusie przedmiotów: *Literatura polska 1918-1944*, *Wprowadzenie do nauki o języku* i *Fonetyka i słowotwórstwo j. polskiego*, *Fleksja i składnia języka polskiego*, *Język staro-cerkiewno-słowiański*, *Ewolucja gatunków dziennikarskich* (tu powtórzony został też zapis o pojęciach literaturoznawczych, których nie uwzględniają językoznawcze opisy przedmiotu lub na odwrót), a także *Praktyczna stylistyka* i *Warsztaty pisarskie*. W pełnym brzmieniu powtarzany jest efekt kierunkowy jako przedmiotowy: „zna podstawową terminologię z zakresu nauk humanistycznych przydatną dla literaturoznawstwa oraz nauki o języku; zna pojęcia literaturoznawcze i językoznawcze wykorzystywane przez inne nauki humanistyczne” bez względu na to, czy przedmiot jest językoznawczy, czy literaturoznawczy; dotyczy to także efektu „samodzielnie pracuje z tekstami źródłowymi (literackimi i nieliterackimi), czyta i potrafi wykorzystać literaturę naukową z zakresu literaturoznawstwa i językoznawstwa”. Czasem zdarzają się pojedyncze pomyłki, np. *Ewolucja gatunków dziennikarskich* jako przedmiot ze specjalności dyskurs publiczny

zakłada, że student posiada w ramach zajęć „podstawową wiedzę na temat pochodzenia oraz historycznych przemian języka polskiego”, co nie jest spójne z opisem przedmiotu.

Studenci filologii polskiej mogą wybierać specjalność nauczycielską na I i II stopniu kształcenia zgodnie z Rozporządzeniem MNiSW z dnia 17 stycznia 2012 roku w zakresie przygotowania psychologiczno-pedagogicznego i przygotowania dydaktycznego. Realizują oni osobne, specjalnościowe efekty kształcenia, odnoszące się do standardów kształcenia nauczycieli, a ich potwierdzenie znajduje się w opisach efektów zawartych w sylabusach przedmiotowych.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Koncepcja kształcenia obowiązująca na ocenianym kierunku jest przemyślana, spójna z misją i strategią Wydziału i Uniwersytetu oraz nastawiona na realizację innowacyjnego kształcenia z uwzględnieniem bogatej i zróżnicowanej oferty specjalnościowej. Program kształcenia został właściwie przyporządkowany do dziedziny i obszaru nauk humanistycznych. Problematyka i kierunki badań realizowanych w jednostkach prowadzących kształcenie są zgodne z zakresem dyscyplin naukowych, z których wywodzi się kierunek i do których odnoszą się efekty kształcenia, z uwzględnieniem także zajęć specjalnościowych (tu zwłaszcza specjalność nauczanie polonistyczne dla obcokrajowców świadczy o specyfice prowadzonych przez jednostkę badań). Mocną stroną jest wysoki poziom badań naukowych, które znajdują przełożenie na proces dydaktyczny, jak również wykorzystanie doświadczeń pracowników wynikających z mobilności akademickiej Erasmus+ oraz udziału w projektach międzynarodowych. W działalność naukową włączani są też studenci i doktoranci śląskiej polonistyki. Pozytywnie należy ocenić szeroki zakres efektów kierunkowych uwzględniających pogłębioną wiedzę, umiejętności badawcze oraz kompetencje niezbędne w działalności badawczej. Efekty kształcenia na drugim stopniu nie uwzględniają jednak dalszego doskonalenia kształcenia w zakresie języka specjalistycznego na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego. Przejrzenia i drobnych korekt wymaga dokumentacja programowa, dotycząca formułowania przedmiotowych efektów kształcenia.

Dobre praktyki

Brak

Zalecenia

1. Uzupelnienie efektów kształcenia dla drugiego stopnia o zapis dotyczący kształcenia w zakresie języka specjalistycznego na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego.
2. Przegląd i korekta sylabusów pod kątem zgodności przedmiotowych efektów kształcenia z efektami kierunkowymi.

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

2.1. Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia

2.2. Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia

2.3. Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

2.1

Program i plan studiów dla kierunku filologia polska umożliwia realizację treści programowych na obu stopniach i jest dostosowany do założonych dla nich efektów kształcenia. Liczba punktów ECTS konieczna dla uzyskania kwalifikacji odpowiadających pierwszemu stopniowi wynosi 180, a drugiemu – 120. Studia na kierunku filologia polska pozwalają zdobyć wiedzę o języku polskim, historii literatury ojczystej oraz współczesnym życiu literackim, uczyć samodzielności intelektualnej, głębokiego rozumienia tekstów literackich oraz wszelkich innych wypowiedzi. Przygotowują do czynnego uczestnictwa w kulturze literackiej oraz do refleksyjnego postrzegania przemian we współczesnym języku. Obok bloku przedmiotów kierunkowych (na który nakład pracy oszacowano na 134 ECTS na pierwszym stopniu, a 86 – na drugim) studenci realizują moduły dodatkowe, uzupełniające kształcenie filologiczne, na który składają się moduł społeczny, historia filozofii, historia Polski i wiedza o kulturze oraz lektoraty języka obcego i wychowanie fizyczne (w sumie 19 ECTS na pierwszym stopniu i 11 na drugim), a także przynajmniej jeden blok przedmiotów specjalnościowych, stanowiący obowiązkową część kształcenia na katowickiej polonistyce. Na pierwszym stopniu studenci mogą realizować od II semestru następujące specjalności: nauczycielską, edytorstwo i redakcję tekstu, literaturoznawstwo, dziennikarstwo i komunikację kulturową, dyskurs publiczny. Przedmioty specjalnościowe trwają od II do V semestru studiów, obejmując w zależności od specjalności od 285 do 510 h w wymiarze 27 ECTS (na specjalności nauczycielskiej – 29 ECTS). Na drugim stopniu oferta specjalności obejmuje: nauczycielską, edytorstwo i redakcję tekstu, literaturoznawstwo, dziennikarstwo i komunikację kulturową, dyskurs publiczny, twórcze pisanie, nauczanie polonistyczne wśród obcokrajowców. Przedmioty specjalnościowe na studiach magisterskich trwają cztery semestry, licząc w zależności od specjalności od 210 do 270 h w wymiarze od 23 do 27 ECTS. Studenci kierunku filologia polska mają możliwość realizacji bezpłatnie drugiej, dodatkowej specjalności, jeśli w grupach zajęciowych tej specjalności są wolne miejsca. W razie konieczności sporządzenia listy rankingowej zainteresowanych studentów decyduje pozycja na liście rankingowej przy naborze na studia.

Jednostki dydaktyczne w ramach planu studiów oraz powiązana z nimi realizacja treści programowych rozłożone zostały w czasie trwania studiów w sposób równomierny, a moduły zajęć wyodrębniono we właściwy sposób, dostosowany do specyfiki kształcenia polonistycznego. Kolejność przedmiotów w planie studiów jest merytorycznie uzasadniona, także w wypadku specjalności nauczycielskiej, na której zarówno formy zajęć, jak ich sekwencja odpowiadają wymaganiom opisanym w standardach kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela. Również liczba ECTS przypisana modułom realizowanym na specjalności nauczycielskiej jest zgodna z obowiązującymi przepisami.

Łączna liczba punktów ECTS wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na obu poziomach kształcenia przekracza znacząco wskaźniki określone Ustawą oraz *Rozporządzeniem MNiSW z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów* (na pierwszym stopniu w zależności od specjalności wynosi

od 175 do 178 ECTS, na drugim – 118 do 120). Zostały również spełnione wymagania dotyczące liczby punktów przypisanych przedmiotom powiązanim z prowadzonymi na Wydziale badaniami naukowymi, która na studiach obu stopni stanowi ponad 50% ogólnej liczby ECTS (na pierwszym stopniu w zależności od specjalności od 153 do 160 ECTS, na drugim – od 102 do 113).

Przewidziane w programie studiów formy dydaktyczne (wykłady, ćwiczenia, laboratoria, konwersatoria, proseminaria, semina, lektoraty, warsztaty, tutoring i praktyki) uwzględniają specyfikę poszczególnych przedmiotów i zapewniają studentom osiągnięcie założonych efektów kształcenia, także w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej. Zajęcia na katowickiej polonistyce prowadzone są przede wszystkim w formie wykładów i ćwiczeń, a także seminariów i tutorialu, który wprowadzony został w bieżącym roku akademickim na drugim stopniu. Na pierwszym i drugim stopniu wykłady stanowią odpowiednio 900 i 520 h wszystkich zajęć, ćwiczenia – 2435 i 1735 h, semina – 60 h, tutoring na II stopniu – 15 h. Proporcje między wykładami i ćwiczeniami należy uznać za właściwe i korzystne dla realizacji procesu kształcenia, dominują bowiem formy zajęć indywidualizujące pracę ze studentem i wspomagające ich aktywizację.

Wielkość grup zajęciowych reguluje *Zarządzenie Dziekana Wydziału Filologicznego nr 2 z 18 lipca 2017 roku w sprawie określenia liczebności grup studenckich na zajęciach dydaktycznych*, zgodnie z którym dyrektor Instytutu lub kierownik Katedry przedstawia do akceptacji dziekana propozycje podziału na grupy i ich liczebność na każdym roku studiów. Grupy liczą kilkanaście osób, semina maksymalnie 10 osób, ale zdarzają się także mniej liczne, umożliwiające studentom realizację wybranej ścieżki badawczej. Dzięki zaproponowanemu przez Rektora programowi indywidualnej opieki nad studentem poszczególne jednostki otrzymują także określoną liczbę miejsc umożliwiających indywidualną opiekę nad studentem na obu stopniach kształcenia. Wybór tutorów odbywa się na zasadzie konkursowej. Takie elastyczne podejście do liczebności grup i nastawienie na kształcenie indywidualizujące potrzeby studenta, oparte na tutorialu jest z pewnością warte podkreślenia.

Integralnym składnikiem programu każdej specjalności są praktyki zawodowe w wymiarze określonym przez program oraz plan studiów (z wyjątkiem dwóch specjalności na drugim stopniu: literaturoznawstwo i dyskurs publiczny). Ogólne zasady odbywania praktyk zawiera dokument *Wymiar, zasady i forma odbywania praktyk*, który stanowi uszczegółowienie Zarządzenia JM Rektora Uniwersytetu Śląskiego nr 41/2007 z dnia 27 czerwca 2012 r. Praktyki są ściśle powiązane z charakterem specjalności wybranej przez każdego studenta kierunku, a ich zaliczenie jest jednym z warunków zaliczenia studiów.

Celem praktyk zawodowych jest poznanie środowiska i warunków pracy w instytucjach kultury oraz przedsiębiorstwach, których działalność odpowiada profilowi danej specjalności. Za organizację praktyk, w tym trafność doboru miejsc ich realizacji, odpowiadają bezpośrednio koordynatorzy danej specjalności oraz opiekunowie praktyk, którzy kierują studentów do wybranej instytucji oraz kontrolują przebieg praktyk. Powołany przez Radę Wydziału Pełnomocnik ds. Praktyk Studenckich oraz dyrektorzy instytutów zapewniają obsługę prawną i nadzorują pracę bezpośrednich opiekunów.

Zgodnie z programem studiów pierwszego stopnia obligatoryjne praktyki zawodowe w ramach specjalności: dziennikarstwo i komunikacja kulturowa, edytorstwo i redakcja tekstu, literaturoznawstwo oraz dyskurs publiczny są przeprowadzone w trakcie IV semestru w wymiarze 120 h. Na studiach drugiego stopnia praktyki realizują studenci specjalności dziennikarstwo i komunikacja kulturowa, edytorstwo i redakcja tekstu oraz nauczanie polonistyczne wśród cudzoziemców w wymiarze 45 h, zaliczane w III semestrze. Student zgłasza opiekunowi praktyk danej specjalności chęć odbycia praktyki we wskazanej przez siebie instytucji lub firmie, której profil lub działalność musi odpowiadać zakresowi problemowo-tematycznemu kierunku. Weryfikacji miejsc wskazanych przez studenta dokonuje opiekun specjalności na podstawie programu praktyk. Student może również wybrać jako miejsce praktyki instytucję lub firmę, która podpisała z Wydziałem umowę o współpracy w ramach właściwej specjalności (ZO przedstawiono listę takich instytucji). Praktyki mają charakter ciągły i powinny odbywać się w trakcie przerw międzysemestralnych.

Studenci mają też możliwość realizacji specjalności nauczycielskiej, która przygotowuje polonistów do pracy w szkole podstawowej, gimnazjum i liceum. Pełne uprawnienia zawodowe uzyskuje absolwent, który ukończył specjalność nauczycielską na pierwszym i drugim stopniu studiów. Zgodnie z założeniami Rozporządzenia MNiSW z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela studenci odbywają 150 h praktyk zawodowych, w tym 30 h praktyki nauczycielskiej psychologiczno-pedagogicznej przygotowującej do pracy opiekuńczo-wychowawczej nauczyciela w szkole podstawowej oraz 120 h praktyki nauczycielskiej dydaktycznej przygotowującej do nauczania przedmiotu język polski w liceum (praktyki realizowane w sposób ciągły we wrześniu). Zarówno praktyki, jak i cały program specjalności nauczycielskiej realizowany na katowickiej polonistyce pozostaje w zgodzie z wymaganiami określonymi w standardach kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, dotyczącymi modułów kształcenia, ich minimalnego wymiaru godzinowego i punktowego oraz doboru treści poszczególnych modułów.

Studenci specjalności edytorstwo i redakcja tekstu odbywają praktyki w wydawnictwach i redakcjach gazet; studenci dziennikarstwa i komunikacji kulturowa – w redakcji gazety (papierowej lub internetowej), czasopisma (papierowego lub internetowego), rozgłośni radiowej, stacji telewizyjnej; studenci specjalności literaturoznawczej – w wybranej instytucji (biblioteki, redakcje czasopism, wydawnictwa, wybrane portale internetowe poświęcone literaturze i literaturoznawstwu) umożliwiającej pogłębienia wiedzy na temat literatury, nauki o literaturze, krytyki literackiej i obiegów wydawniczych; studenci dyskursu publicznego – w wybranym przedsiębiorstwie prywatnym lub publicznym, jednostce administracji publicznej lub samorządowej, banku lub innej instytucji finansowej i organizacji non-profit. Specjalność nauczanie polonistyczne wśród obcokrajowców na drugim stopniu przygotowuje do pracy wykwalifikowanego nauczyciela języka polskiego jako obcego, oferując praktyki w ośrodkach akademickich zarówno w Polsce, jak i za granicą.

ZO PKA przedstawiono listę miejsc, w których studenci realizują praktyki zawodowe. Zarówno dobór miejsc praktyk, jak ich wymiar i termin realizacji uznać należy za właściwy, a w odniesieniu do specjalności nauczycielskiej zgodny z właściwymi standardami kształcenia. W czasie spotkania z ZO PKA studenci wyrazili pozytywną opinię o sposobie i zakresie

odbywanych praktyk studenckich, regulacje dotyczące praktyk są przez nich znane, a informacje w tym zakresie powszechnie dostępne.

Harmonogram zajęć konsultowany jest z Samorządem Studenckim i publikowany na stronie Instytutu Nauk o Literaturze Polskiej przed rozpoczęciem semestru, w systemie USOSweb oraz wywieszany na tablicy ogłoszeń. Pozwala on na realizację zajęć dydaktycznych zgodnie z zasadami higieny procesu nauczania, co potwierdzili również studenci na spotkaniu z ZO PKA, uznając plan zajęć za odpowiedni i dostosowany do ich potrzeb. Na ocenianym kierunku nie jest prowadzone kształcenie z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Obowiązujący na ocenianym kierunku system ECTS funkcjonuje zgodnie z przepisami prawa, a liczba punktów przypisywana poszczególnym zajęciom jest właściwa. Studenci potwierdzili znajomość reguł punktacji oraz jej zasadność, ich zdaniem założona liczba punktów ECTS jest adekwatna do rzeczywistego nakładu pracy studenta i pozwala na opanowanie treści kształcenia. W pojedynczych wypadkach liczba godzin przypisana zajęciom może jednak budzić wątpliwości, np. *Kultura dawnej Rzeczypospolitej* w wymiarze 30 h ćwiczeń wyceniona została na 1 ECTS, mimo iż na zaliczenie student powinien przeczytać określone lektury i przygotować wystąpienie ustne, a czas na to przeznaczony został w sylabusie oszacowany na 30 h, którym nie przypisano 1 p ECTS. Podobnie przedmiotowi monograficznemu *Literatura na świecie* w wymiarze 30 h przypisano tylko 1 ECTS, co wydaje się zbyt niskim szacunkiem, zwłaszcza że na zaliczenie student powinien napisać pracę pisemną; jednocześnie praca własna studenta została wyceniona w sylabusie na 30 h, której nie przypisano 1 punktu ECTS. Wysoka punktacja towarzyszy z kolei przedmiotowi *Język jako archiwum kulturowe*, obejmującemu 15 h ćwiczeń i oszacowanego na 2 ECTS, przy czym sylabus nie definiuje, na czym ma polegać 45 h pracy własnej studenta w ramach ćwiczeń. Generalnie jednak uznać należy, że określony w sylabusach szacowany czas pracy studentów, mierzony liczbą punktów ECTS umożliwia realizację treści programowych na obu stopniach i jest dostosowany do efektów założonych dla filologii polskiej.

Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru wynosi w zależności od specjalności od 56 do 62 ECTS na pierwszym stopniu i od 78 do 84 na drugim stopniu, znacznie przekraczając zwłaszcza na studiach magisterskich wymagane przepisami prawa 30% ECTS. W skład przedmiotów wybieranych przez studenta wchodzi oprócz specjalności: moduł społeczny, wykłady monograficzne, seminaria dyplomowe oraz kursy autorskiego na drugim stopniu.

Podstawą oceny zgodności treści programowych z zakładanymi efektami kształcenia są karty przedmiotów (sylabusy), które potwierdzają realizację efektów kierunkowych w formie opisowej. Nie wszystkie sylabusy zawierają taką informację w równym stopniu uszczegółowienia – najczęściej w miejscu oznaczonym jako „Opis przedmiotu” wpisywane są albo treści programowe, albo krótki ogólny opis przedmiotu, dotyczy to także kształcenia językowego oraz praktyk zawodowych. Jednakże na poziomie sylabusów dla poszczególnych grup w danym cyklu kształcenia zarówno treści kształcenia, jak i zakres tematów zostają ściśle sprecyzowane, a zajęcia zyskują tym samy charakter autorski. Także treści programowe sformułowane dla specjalności nauczycielskiej i umieszczone w sylabusach są zgodne z

ramowymi, opisanymi w standardach kształcenia dla zawodu nauczyciela oraz efektami specjalnościowymi.

Kluczowe treści programowe, które pozostają w ścisłym związku z założonymi dla katowickiej polonistyki efektami kształcenia, prowadzą do uzyskania wiedzy z zakresu historii literatury polskiej, historii języka polskiego, literaturoznawstwa i językoznawstwa ogólnego i stosowanego oraz wpływu innych kultur na literaturę i język polski. Treści te są powiązane z efektami przedmiotowymi i uwzględniają specyfikę prowadzonych specjalności, a także odpowiadają zakresowi obszarów badawczych pracowników prowadzących dany moduł oraz potwierdzają aktualny stan badań w danej dyscyplinie nauki związanej z ocenianym kierunkiem. W pozytywny sposób należy ocenić ich kompleksowość, różnorodność i aktualność, dzięki czemu studenci mogą osiągnąć wszystkie efekty kształcenia założone dla ocenianego kierunku. Do prowadzenia badań na ocenianym kierunku przygotowują treści realizowane na seminariach dyplomowych oraz w ramach wskazanych przez jednostkę modułów związanych z prowadzonymi badaniami. W szczególności dotyczy to specjalności literaturoznawstwo, na której student, zwłaszcza na drugim stopniu, pogłębia specjalistyczną wiedzę z zakresu historii i teorii literatury z uwzględnieniem najnowszych orientacji badawczych. Również pisemna forma prac dyplomowych, ich tematyka i metodyka prowadzenia są zgodne z koncepcją i efektami dla kształcenia filologicznego na profilu ogólnoakademickim, w powiązaniu z charakterem badań prowadzonych w jednostkach realizujących kierunek.

Programowe treści kształcenia uwzględniają również konieczność uzyskania przez studentów studiów I stopnia poziomu B2 z zakresu nowożytnego języka obcego – lektoraty z języka obcego (angielskiego, niemieckiego oraz francuskiego) prowadzone są na pierwszym stopniu przez pracowników Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych UŚ. Studenci mogą skorzystać także z bezpłatnej oferty zajęć prowadzonych na innych kierunkach (język rosyjski, hiszpański). Program kursu języka obcego (120 h) zakłada weryfikację efektów kształcenia za pomocą testów semestralnych oraz pisemnego egzaminu końcowego weryfikującego znajomość języka na poziomie B2. Na drugim stopniu program studiów przewiduje specjalistyczne zajęcia w języku obcym w wymiarze 30 h, które realizowane są w postaci wybranego lektoratu języka obcego lub autorskiego kursu prowadzonego przez pracownika Wydziału Filologicznego (programy autorskie obejmujące czytanie tekstów literackich w języku obcym na poziomie B2). Wykładowcy prowadzący kierunek oferują zajęcia w języku angielskim, francuskim, włoskim, hiszpańskim, niemieckim, słowackim i rosyjskim, istnieje także możliwość wyboru kursu literatury powszechnej w języku angielskim lub rosyjskim. Studenci ocenianego kierunku wskazali jednakże na potrzebę silniejszego nachylenia specjalistycznego w kształceniu językowym, wprowadzenia słownictwa powiązanego z kierunkiem, które mogłoby być im potrzebne na rynku pracy oraz realizowania kształcenia językowego na poziomie B2+. ZO PKA przychyliła się do tej opinii, sugerując jednocześnie zwiększenie liczby godzin do 60.

Treści programowe realizowane na ocenianym kierunku są w pełni powiązane są z prowadzonymi przez kadrę ocenianego kierunku badaniami naukowymi oraz uwzględniają najnowszy stan badań z zakresu literaturoznawstwa i językoznawstwa, a także dydaktyki i glottodydaktyki polonistycznej. Pracownicy korzystają z prowadzonych przez siebie badań przygotowując zajęcia o charakterze autorskim zarówno o charakterze obowiązkowym, jak i

zajęcia do wyboru i wykłady monograficzne, sprofilowane zgodnie z zainteresowaniami naukowymi. Również literatura przedmiotu uwzględniona w sylabusach pozwala stwierdzić jej aktualność treści kształcenia oraz pełną zgodność z praktyką badawczą. Ścisły związek dydaktyki ze profilem badań prowadzonych przez wykładowców śląskiej polonistyki widoczny jest zwłaszcza w ramach takich przedmiotów na drugim stopniu, jak *Zagadnienia plci kulturowej w literaturze i kulturze*, *Metodologia badań literaturoznawczych*, *Metodologia badań językoznawczych* czy *Teorie interpretacji*.

Metody kształcenia na ocenianym kierunku uznać należy za nakierowane na studenta, uwzględniające samodzielne uczenie się oraz pozostające w ścisłym związku ze specyfiką kształcenia filologicznego. Potwierdzili to na spotkaniu z ZO PKA studenci, którzy zwrócili uwagę na wysoki poziom prowadzonych zajęć i profesjonalną kadre, złożoną z wykwalifikowanych pracowników, wskazali także na aktywizujący dobór metod na zajęciach, które w ich opinii umożliwiają pełne osiągnięcie efektów kształcenia na ocenianym kierunku. Zespół oceniający potwierdza tę pozytywną opinię na temat trafności doboru, skuteczności i różnorodności metod kształcenia, także w odniesieniu do hospitowanych w czasie wizytacji zajęć.

Sylabusy przedmiotów zawierają informacje na temat metod kształcenia, choć zostały one sformułowane na różnym stopniu ogólności. Wśród najczęściej wymienianych metod kształcenia znajdują się: wykład, rozmowa ze studentami na temat zadanych lektur (problemów), heureza, ćwiczenia warsztatowe z użyciem komputerów z dostępem do Internetu (bazy danych, redakcja i skład tekstu), metoda podająca (wykład informacyjny) oraz metoda problemowa (metoda aktywizująca wraz grammi sytuacyjną i dydaktyczną), metoda zadaniowa oraz analiza materiału językowego, metody poszukujące (w tym: dyskusja dydaktyczna, metoda problemowa), metody praktyczne (w tym: metoda projektu, dyktando, ćwiczenia przedmiotowe), lektura seminaryjna artykułów naukowych na temat sztuki interpretacji, relektura tekstów literackich należących do szkolnego kanonu lektur, ćwiczenia praktyczne z aktywnym udziałem studentów polegających na inscenizacji rozmaitych stanowisk interpretacyjnych względem omawianego utworu. W przypadku seminarium pojawia się metoda problemowo-zadaniowa (analiza materiału i bibliografii) oraz dyskusja nad bieżącymi dokonaniem studentów. Metody te należy uznać za różnorodne i dostosowane każdorazowo do specyfiki zajęć i założonych efektów kształcenia. W pojedynczych wypadkach jednak metodę zastępuje informacja, czego dotyczy wykład ([Literatura polska 1918-1944](#), [Literatura polska 1945-1967](#)) lub ogólnikowe określenia: „student zapisuje się do jednej z grup ćwiczeniowych, warunki zaliczenia przedstawia prowadzący zajęcia” ([Historia literatury polskiej epoki romantyzmu](#)).

Seminaria dyplomowe zapewniają na studiach licencjackich nabycie podstawowych umiejętności badawczych, a na magisterskich – udział studenta w prowadzeniu badań w zakresie językoznawstwa lub literaturoznawstwa. ZO PKA zapoznał się z propozycjami seminariów i proseminariów dyplomowych na obu poziomach kształcenia w bieżącym roku akademickim, a także ofertą tutorialu na drugim stopniu. Ta forma indywidualizacji, polegająca na ścisłej współpracy opiekunów prac dyplomowych ze studentami, jest ważnym i cennym elementem kształcenia przygotowującym studentów do prowadzenia i udziału w badaniach.

Praca własna studenta została uwzględniona w sylabusach w wymiarze godzinowym, bez podziału na konkretne aktywności. Obejmuje ona zapisane w kartach przedmiotów: lekturę wskazanych utworów literackich i opracowań, samodzielną pracę nad utworem wybranym do analizy i koncepcją pracy, opracowanie zagadnień egzaminacyjnych według wskazań wykładowcy, przygotowanie prezentacji multimedialnej dotyczącej zadanego tematu, samodzielną realizację wskazanych partii materiału, analizę gramatyczną wybranych przez wykładowcę przykładów, powtórkę i ugruntowanie materiału przedstawionego na zajęciach, przygotowanie projektu, powtórkę i usystematyzowanie materiału przedstawionego na zajęciach, szukanie i gromadzenie bibliografii, zbieranie materiału, przygotowanie konspektu oraz napisanie zaleconego fragmentu pracy (rozdział, wstęp, etc). Formy pracy własnej są zatem różnorodne i dostosowane do typu zajęć, ich specyfiki i rodzaju zaliczenia.

Indywidualizacji procesu kształcenia sprzyja relatywnie nieduża liczebność grup oraz forma tutorialu wprowadzona na drugim stopniu od roku akademickiego 2018/2019, zaś metody kształcenia są w poszczególnych wypadkach dostosowywane do sytuacji i potrzeb studentów z niepełnosprawnością (indywidualne dostosowanie studiów – IDS). Studenci ocenianego kierunku mają też możliwość realizacji indywidualnego sposobu organizacji studiów i weryfikacji osiąganych efektów kształcenia (indywidualna organizacja studiów) oraz programu i planu studiów (indywidualny tok studiów). Istnieje również możliwość realizacji części programów studiów poza macierzystą uczelnią w ramach Programu Mobilności Studentów (MOST) oraz ERASMUS. Studenci śląskiej polonistyki na spotkaniu z ZO PKA pozytywnie wyrazili się na temat indywidualnego podejścia wykładowców na zajęciach. Otrzymują oni pełne wsparcie ze strony kadry np. w postaci konsultacji, a także poza godzinami pracy wykładowców, zaś studenci z niepełnosprawnościami mogą liczyć na dostosowane do ich potrzeb formy kształcenia i zaliczania etapów studiów. Niezbędne materiały dydaktyczne są również udostępniane studentom przez prowadzących drogą elektroniczną, co ma pozytywny wpływ na osiąganie i utrwalanie efektów kształcenia.

2.2

Ogólne zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów kształcenia na ocenianym kierunku zawiera *Regulamin studiów w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach*. Weryfikacja osiąganych przez studentów efektów kształcenia odbywa się na każdym etapie kształcenia i na wszystkich rodzajach zajęć. Zaliczenie modułu następuje zgodnie z zasadami wyznaczonymi przez prowadzącego zajęcia i zapisanymi w sylabusie, a następnie udostępnionymi w systemie USOS oraz przedstawionymi studentom przez nauczyciela akademickiego na zajęciach na początku każdego semestru. Również studenci na spotkaniu z ZO PKA potwierdzili, iż prowadzący na pierwszych zajęciach przedstawiają sylabusy oraz szczegółowo objaśniają kryteria zaliczenia przedmiotu.

Obok egzaminów ustnych lub pisemnych przewidziano w obrębie modułów cząstkową weryfikację efektów kształcenia, opisaną szczegółowo w sylabusach przedmiotów. Potwierdzają one różnorodność i adekwatność metod weryfikacji odniesionych do efektów kształcenia założonych dla przedmiotu, np. na *Warsztatach pisarskich*, *Analizie i interpretacji*, *Wstępie do analizy tekstu literackiego*, *Warsztatach dziennikarskich*, *Warsztatach krytycznych*). Są wśród nich: praca semestralna, pisemna praca indywidualna

(czasem dookreślona, np.: student przygotowuje w ciągu semestru 2-3 prace pisemne, realizujące reguły różnych form i gatunków wypowiedzi, np. esej, artykuł naukowy, recenzja, felieton, opowiadanie), sprawdzian cząstkowy, test sprawdzający stopień przyswojenia wiedzy i umiejętności praktyczne, test wyboru z zakresu znajomości reguł ortograficznych i interpunkcyjnych, dyktando ortograficzne i dyktando interpunkcyjne, projekt (np. przygotowanie wskazanych przez nauczyciela akademickiego rodzajów dyktand). Sprawdzeniu i ocenie podlegają także efekty kształcenia obejmujące przygotowanie i udział w badaniach, np. w wypadku seminarium dyplomowego poprzez ocenę sporządzonej bibliografii pracy licencjackiej oraz przygotowanego konspektu (sprawdzian cząstkowy) czy ocenę przedstawionego i omówionego zebranego materiału badawczego. Metody te umożliwiają sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych na każdym etapie kształcenia w odniesieniu do wszystkich typów zajęć, jednocześnie wspomagając studentów w samodzielnym procesie uczenia się.

Wszystkie etapowe prace studenckie są gromadzone i przechowywane w indywidualnych archiwach pracowników przez dwa semestry, a sekretariaty jednostek koordynujących prowadzenie kierunku archiwizują wzoru egzaminów i testów z ostatnich dwóch lat. ZO PKA zapoznał się z bogatym zbiorem takich wzorów, poświadczających kompleksowość i adekwatność sposobów weryfikowania przedmiotowych efektów kształcenia. Organizację procesu sprawdzania i oceny efektów kształcenia należy uznać za właściwą, podobnie jak sposób i terminowość dostarczania studentom informacji zwrotnej o wynikach sprawdzenia i oceny osiągniętych efektów kształcenia; nie budziły one również zastrzeżeń studentów na spotkaniu z ZO PKA.

Także weryfikację efektów osiągniętych w ramach praktyk specjalnościowych uznać można za właściwą, a stosowane narzędzia oceny przebiegu praktyk (dziennik praktyk, opinie i inne formularze) odnoszą się do efektów kształcenia sformułowanych do praktyk, umożliwiając ocenę stopnia ich osiągnięcia przez studentów. Na specjalności nauczycielskiej weryfikacja odbywa się na podstawie dzienniczka praktyk pedagogicznych, konspektów zajęć potwierdzonych przez nauczyciela-opiekuna, raportu z odbytej praktyki przygotowanego przez studenta oraz opinii o studencie podpisanej przez szkolnego opiekuna. Weryfikacji podlega także frekwencja i aktywność podczas zajęć prowadzonych w szkołach. Ważnym elementem jest również omawianie zadań i efektów pracy z opiekunem praktyki w miejscu odbywania praktyki oraz rozmowa dotycząca zadań, przebiegu i celów praktyki z opiekunem wyznaczonym przez Uniwersytet. Weryfikacja efektów uzyskiwanych na praktykach w ramach zajęć na specjalności nauczanie polonistyczne wśród obcokrajowców odbywa się na podstawie dzienników zajęć oraz dokumentacji w formie sprawozdań i fotoreportaży upublicznianych na stronach www. Również na pozostałych specjalnościach obowiązują dzienniki praktyk dostosowane do specyfiki poszczególnych specjalności. Po zakończeniu praktyki student przedstawia dyrektorowi ds. dydaktycznych INoLP lub IJP, koordynatorowi właściwej specjalności lub opiekunowi praktyk w ramach właściwej specjalności końcowy raport z przebiegu praktyki, stanowiący podstawę zaliczenia. Raport zostaje następnie dołączony do akt studenta i uwzględniony w suplemencie do dyplomu. Studenci ocenianego kierunku mogą również aplikować o zaliczenie praktyki bez jej odbycia na podstawie dokumentów potwierdzających staż pracy (umowa o pracę, umowa-zlecenie, umowa o dzieło,

umowa o wolontariacie lub stażu zawodowym) w instytucji lub firmie zbliżonej profilem swej działalności do zakresu problemowo-tematycznego właściwej specjalności. ZO PKA przedstawiono dokumentację poświadczającą tę procedurę – warunki zaliczania praktyki na podstawie wykonywania pracy zawodowej umożliwiają uznanie za równoważne efektów uczenia się zdobytych poza uczelnią z efektami kształcenia przypisanymi do praktyk.

Również studenci na spotkaniu z ZO PKA uznali stosowane na ocenianym kierunku metody oceny stopnia osiągnięcia efektów kształcenia za różnorodne, sprawiedliwe i obiektywne, a także dostosowane do specyfiki przedmiotów. Potwierdzili także, że mają pełną wiedzę na ich temat, a o kryteriach oceny zostali poinformowani na początku semestru. Pozytywnie odnieśli się także do sposobów i terminów dostarczania im informacji zwrotnej o wynikach sprawdzenia i oceny osiągniętych efektów kształcenia. Studenci podkreślili wysoki poziom zajęć, przyznając, że nauczyciele akademicy rzetelnie i bezstronnie sprawdzają osiągnięte przez nich efekty kształcenia, a także uznali, iż uzyskują od prowadzących zajęcia wsparcie w procesie uczenia się. Na podstawie analizy dokumentacji oraz przeprowadzonej przez ZO rozmowy ze studentami i opiekunami praktyk należy także potwierdzić warunki równego traktowania studentów w procesie sprawdzania i oceniania efektów kształcenia – obowiązujące na filologii polskiej zasady weryfikacji wiedzy i umiejętności studentów zapewniają przejrzystość i obiektywizm ocen, a dzięki ich standaryzacji także porównywalność wyników sprawdzania i oceniania efektów kształcenia. W sytuacjach konfliktowych związanych z sprawdzaniem i oceną efektów kształcenia studenci mogą zwracać się do władz instytutu.

Metody i organizacja sprawdzania efektów kształcenia dostosowane są także do potrzeb osób z niepełnosprawnością. Wsparcie tym osobom zapewnia uczelniane Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych, które oferuje również pomoc osobom z trudnościami w uczeniu się, oraz Pełnomocnik Rektora ds. Osób Niepełnosprawnych. Studenci śląskiej polonistyki pozytywnie odnieśli się do wsparcia dydaktycznego, które otrzymują osoby z niepełnosprawnościami.

Również analiza losowo wybranych prac egzaminacyjnych i etapowych, a także przedstawionej do wglądu ZO PKA dokumentacji praktyk pozwala na pozytywną ocenę zgodności ich formy, tematyki i metodyki z koncepcją, efektami, a także profilem kształcenia na ocenianym kierunku. Przegląd prac etapowych potwierdził trafność i adekwatność wykorzystywanych metod, pozwalających sprawdzić efekty kształcenia założone dla przedmiotów zarówno kierunkowych, jak i specjalnościowych. Ich ogólna ocena jest pozytywna, z zastrzeżeniem, że wśród przedstawionej dokumentacji dominują jednakże testowe formy weryfikacji, zabrakło natomiast reprezentacji pisemnych prac zaliczeniowych, stanowiących jedną z podstawowych form sprawdzania osiągnięcia efektów kształcenia na kierunku polonistycznym.

ZO PKA zapoznał się z losowo wybranymi pracami dyplomowymi, których analiza potwierdziła właściwy sposób weryfikacji efektów kształcenia. Prace miały różną wartość merytoryczną, zawsze jednak spełniały wymogi pracy dyplomowej na danym poziomie kształcenia, tematy były zgodne z kierunkiem, recenzje sporządzone właściwie, a oceny w większości adekwatne, w pojedynczych wypadkach nieco zawyżone. Na podstawie przedstawionej dokumentacji można także stwierdzić, iż w dwóch przypadkach, wbrew

obowiązującym regulacjom, zarówno opiekun pracy licencjackiej, jak i recenzent mieli stopień doktora.

Także zakres, rodzaje i liczba osiągnięć naukowych studentów śląskiej polonistyki zgodne są z koncepcją kształcenia, zakładanymi efektami oraz profilem kształcenia. ZO PKA zapoznał się z wykazem osiągnięć studentów kierunku oraz tematami ich wystąpień konferencyjnych i publikacji naukowych. Często praktyką jest także udział studentów w roli współorganizatorów wydarzenia naukowego (ustalanie programu, prace organizacyjne, czasami współredakcja tomu zbiorowego), dotyczy to np. konferencji „Skamander. Reinterpretacje” (Katowice 2014), „Doświadczenie archiwum: pismo, ciało, pamięć” (Katowice 2017), „KontrInterpretacje” (Katowice 2016), „Sztuka rewolucyjna” (Katowice 2018), „Biopolityka męskości” (Katowice 2018).

Przydatność osiągniętych efektów kształcenia na rynku pracy potwierdza prowadzony na poziomie uczelni monitoring losów zawodowych absolwentów, w tym filologii polskiej. Na poziomie jednostek prowadzących kształcenie na ocenianym kierunku nie prowadzi się jednak dodatkowych analiz w tym zakresie.

2.3

Na ocenianym kierunku obowiązują spójne i przejrzyste zasady rekrutacji kandydatów określone *Uchwałą Senatu UŚ nr 586/2016*. Od kandydatów na studia wymagane jest złożenie obowiązujących dokumentów po uprzednim zarejestrowaniu się w systemie Internetowej Rejestracji Kandydatów (IRK). Oferta studiów pierwszego stopnia jest adresowana do absolwentów szkół średnich wszystkich typów, którzy pomyślnie zdali egzamin maturalny z języka polskiego i języka obcego. Oferta studiów drugiego stopnia adresowana jest do absolwentów wszystkich kierunków studiów pierwszego stopnia, a zwłaszcza filologii, filologii polskiej, kulturoznawstwa, informacji naukowej i bibliotekoznawstwa, filozofii, socjologii, politologii, pedagogiki, historii, dziennikarstwa i komunikacji społecznej. Na studia drugiego stopnia mają także możliwość rekrutacji studenci innych kierunków, którzy coraz częściej z tej oferty korzystają. Przyjęte w jednostce zasady i kryteria kwalifikacji uznać należy za właściwe i bezstronne, zapewniające właściwy dobór kandydatów i równość ich szans do podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku. Także w opinii studentów zasady rekrutacji są przejrzyste i sprawiedliwe, a jej warunki i tryb rekrutacji dostępne dla wszystkich zainteresowanych kandydatów na stronie internetowej Uczelni (znajdują się tam również informacje dotyczące opłat oraz potwierdzenie efektów uczenia się). Studenci podczas spotkania z ZO przyznali, iż wybrali ten kierunek ze względu na własne zainteresowania oraz dobre opinie absolwentów Uczelni.

Na katowickiej filologii polskiej istnieje również możliwość identyfikacji efektów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych na innych kierunkach i uczelniach. Potwierdzanie efektów kształcenia uzyskanych poza edukacją formalną reguluje *Uchwała Senatu nr 485/2015 z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie zasad organizacji w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza edukacją formalną*. Zasady te są zgodne z obowiązującymi przepisami i umożliwiają właściwą identyfikację efektów uczenia się, jak dotąd jednak na ocenianym kierunku nie przeprowadzano powyższych procedur ze względu na brak kandydatów chcących skorzystać z tej formy rekrutacji.

Warunki przystąpienia do egzaminu dyplomowego, skład i tryb powołania komisji egzaminacyjnej, zasady ustalania oceny z egzaminu oraz ostatecznego wyniku studiów dyplomanta zostały określone w *Regulaminie Studiów w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach* (Uchwała nr 91 Senatu/2017). Zasady dyplomowania obowiązujące na ocenianym kierunku zostały w zgodzie z tym dokumentem uszczegółowione w *Regulaminie dyplomowania na Wydziale Filologicznym*, uchwalonym przez Radę Wydziału 11 grudnia 2012 roku. Pozostają one także w zgodzie z *Zarządzeniem Rektora nr 16/2015 w sprawie procedury składania i archiwizowania pisemnych prac dyplomowych*.

Zgodnie z założonymi na kierunku zasadami dyplomowania praca licencjacka powinna poświadczać umiejętność samodzielnego opracowania tematu, w tym zgromadzenia niezbędnego materiału, przy czym opracowanie może mieć charakter odtwórczy, tzn. stanowić sprawozdanie lub przegląd dotychczasowego stanu badań na ustalony z promotorem temat. Temat pracy magisterskiej nie może powielać tematu ani treści innej pracy dyplomowej, rocznej lub semestralnej. Praca dyplomowa na studiach drugiego stopnia ma dowodzić nabycia umiejętności prowadzenia samodzielnej pracy badawczej oraz umiejętności przedstawienia wyników własnych badań w formie rozprawy naukowej.

Recenzentami prac licencjackich i magisterskich mogą być wszyscy pracownicy jednostek prowadzących kierunek. Jeśli promotorem pracy jest osoba niebędąca pracownikiem samodzielnym, wówczas jej recenzentem musi być pracownik z tytułem co najmniej doktora habilitowanego. Promotorami prac magisterskich mogą być wyłącznie samodzielni pracownicy naukowcy, a podyktowane względami merytorycznymi lub losowymi odstępstwa od tej reguły każdorazowo wymagają zatwierdzenia przez Rektora UŚ na wniosek Rady Wydziału Filologicznego. Promotorami prac licencjackich, oprócz pracowników samodzielnych, mogą być także pracownicy z tytułem doktora, legitymujący się dużym stażem i doświadczeniem dydaktycznym. Listę tych pracowników, na wniosek dyrekcji instytutu, zatwierdza Rada Wydziału. Tematy prac licencjackich i magisterskich ustalone są przez pracowników prowadzących seminaria, adekwatnie do ich kompetencji naukowo-dydaktycznych, aktualnych prac badawczych oraz zainteresowań uczestników seminarium. Warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego jest uzyskanie wszystkich zaliczeń i złożenie egzaminów przewidzianych w planach studiów oraz uzyskanie od promotora i recenzenta pozytywnej oceny pracy dyplomowej.

Student przed przystąpieniem do egzaminu dyplomowego, po przyjęciu pracy przez promotora, zobowiązany jest wprowadzić plik zawierający ostateczną wersję pracy dyplomowej do Archiwum Prac Dyplomowych (APD), gdzie następnie praca jest poddawana obowiązkowej kontroli antyplagiatowej w systemie OSA współpracującym z ogólnopolskim repozytorium pisemnych prac dyplomowych. Zarówno zasady dyplomowania, jak i obowiązujące na kierunku zasady rekrutacji kandydatów oraz potwierdzania efektów uczenia się są stale monitorowane i w razie potrzeby podlegają działaniom doskonalącym.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Program, plan studiów, organizacja procesu dydaktycznego, a także czas trwania kształcenia i szacowany nakład pracy studentów w pełni umożliwiają realizację treści programowych założonych dla filologii polskiej. Mocną stroną kształcenia na ocenianym kierunku jest ściśle powiązanie tych treści z prowadzonymi na Wydziale badaniami

naukowymi, uwzględniającymi najnowszy stan badań z zakresu literaturoznawstwa i językoznawstwa, a także glottodydaktyki polonistycznej. W pozytywny sposób należy ocenić także kompleksowość, różnorodność i aktualność realizowanych treści, dzięki czemu studenci mogą osiągnąć wszystkie założone efekty kształcenia.

Dobór miejsc praktyk, ich wymiar i termin realizacji uznać należy za właściwy, a w odniesieniu do specjalności nauczycielskiej zgodny z właściwymi standardami kształcenia. Określony w sylabusach szacowany czas pracy studentów, mierzony liczbą punktów ECTS umożliwia realizację treści programowych i jest dostosowany do efektów założonych dla filologii polskiej, a jedynie w pojedynczych wypadkach zdarza się niewłaściwa punktacja przypisana poszczególnym zajęciom. Na drugim stopniu program studiów przewiduje zajęcia w języku obcym w wymiarze 30 h realizowane w postaci wybranego lektoratu języka obcego lub autorskiego kursu prowadzonego przez pracownika Wydziału na poziomie B2, mimo iż PRK zakłada kształcenie na poziomie B2+. W odpowiedzi na potrzeby studentów należałoby położyć większy nacisk na kształcenie języka specjalistycznego oraz zwiększyć wymiar godzinowy lektoratu.

Mocną stroną kształcenia na śląskiej polonistyce jest różnorodność metod kształcenia nastawionych na aktywizację i uwzględniających samodzielne uczenie się studenta. Indywidualizacji kształcenia sprzyja wprowadzona na drugim stopniu forma tutorialu, mająca na celu skuteczniejsze włączanie studentów w prowadzenie badań. Stosowane na kierunku metody umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, zaś obowiązujący system weryfikacji jest transparentny i gwarantuje obiektywną ocenę osiągnięć studentów. Metody weryfikacji umożliwiają sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, a jednocześnie wspomagają studentów w samodzielnym procesie uczenia się i uwzględniają potrzeby osób z niepełnosprawnościami. Także weryfikację efektów osiągniętych w ramach praktyk specjalnościowych uznać należy za właściwą. Przegląd prac etapowych potwierdził trafność i adekwatność wykorzystywanych metod, z zastrzeżeniem dotyczącym nadreprezentacji testowych form weryfikacji.

Na ocenianym kierunku zostały sformułowane i funkcjonują w sposób właściwy zasady rekrutacji kandydatów, zaliczania etapów studiów, dyplomowania, uznawania efektów kształcenia oraz potwierdzania efektów uczenia się. Większej uwagi wymaga jedynie proces dyplomowania – unikanie powierzania opieki nad pracą licencjacką i jej recenzowania osobom ze stopniem doktora oraz zachowanie większej dbałości o obiektywizm oceniania.

Dobre praktyki

Wprowadzenie na drugim stopniu kształcenia formy tutorialu, która sprzyja indywidualizacji procesu kształcenia i skuteczniejszemu włączaniu studentów w prowadzenie badań.

Zalecenia

1. Korekta liczby punktów ECTS w niektórych modułach w odniesieniu do wymiaru godzinowego zajęć, z uwzględnieniem pracy własnej studenta.
2. Zwiększenie wymiaru godzinowego lektoratu języka obcego na drugim stopniu oraz położenie nacisku na kształcenie języka specjalistycznego na poziomie B2+.

3. Wykorzystywanie w większej mierze pozatestowych form weryfikacji efektów kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem prac pisemnych.
4. Zwiększenie kontroli nad procesem dyplomowania, tak by w przypadku prac licencjackich albo opiekun pracy, albo recenzent był pracownikiem samodzielnym. Większą wagę należy także przyłożyć do adekwatnego oceniania prac dyplomowych.

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia

3.2. Publiczny dostęp do informacji

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach wdrożono Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia (*WSZJK na WF; Załącznik nr 1 do uchwały Rady WF nr 2 z dn. 12.12.2017r.*), wyznaczono osoby i gremia sprawujące nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad kierunkiem studiów (Pełnomocnicy Dziekana ds. Jakości Kształcenia (PDJK), Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia (WZJK), Kierunkowe Zespoły Zapewnienia Jakości Kształcenia (KZZJK)), określono w sposób przejrzysty ich kompetencje i zakres odpowiedzialności m.in. w zakresie ewaluacji i doskonalenia jakości kształcenia na kierunku, tj. do zadań KZZJK należy w szczególności analiza i doskonalenie programu kształcenia z uwzględnieniem wniosków z monitorowania kariery zawodowej absolwentów oraz analiza i weryfikacja zakładanych efektów kształcenia na danym kierunku.

Zatwierdzanie, zmiany oraz wycofanie programu studiów dokonywane jest w sposób formalny, w oparciu o oficjalnie przyjęte procedury, tj. na podstawie *Zarządzenia Rektora nr 105 z dn. 6.07.2017r. w sprawie wprowadzenia w UŚ szczegółowych procedur tworzenia nowych kierunków studiów, nowych form kształcenia oraz zmiany efektów kształcenia i programów kształcenia na prowadzonych kierunkach studiów*, WSZJK na WF oraz odpowiednich informacji uzyskanych z Działu Kształcenia (pomoc prawna, np. w zakresie Ustawy 2.0).

Corocznie sporządzany przez WZJK „*Raport z oceny własnej wydziału w zakresie jakości kształcenia*” (w trakcie wizytacji ZO PKA przedstawiono 2 raporty za r.a. 2016/17 i za r.a. 2017/18) zawiera wnioski z oceny programu studiów (efekty uczenia się oraz wnioski z analizy ich zgodności z potrzebami rynku pracy, system ECTS, treści programowe, metody kształcenia, metody weryfikacji i oceny efektów uczenia się, praktyki zawodowe, wyniki nauczania i stopień osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, wyniki monitoringu losów zawodowych absolwentów), która obejmuje wyniki analizy różnych źródeł informacji (wyniki sesji, prace etapowe i dyplomowe, informacje zwrotne od studentów, nauczycieli akademickich i pracodawców dot. jakości kształcenia, informacje dot. ścieżek kariery absolwentów). Biorą w niej udział zarówno interesariusze wewnętrzni (nauczyciele akademicy, studenci) jak i interesariusze zewnętrzni (pracodawcy, absolwenci), a wnioski z systematycznej oceny programu studiów są wykorzystywane do ustawicznego doskonalenia tego programu. Wpływ interesariuszy jest widoczny w podjętych ostatnio działaniach doskonalących, np. na wniosek studentów: uruchomienie w r.a. 2017/18 nowej specjalności na II st. – twórcze pisanie; zwiększenie liczby wykładów z modułu społecznego; coroczna modyfikacja i rozszerzanie listy wykładów monograficznych oraz propozycji tematycznych w ramach modułu wybrane zagadnienia z literatury polskiej do 1918 i po 1918 r.

Projekty zmian w programie studiów, wyniki oceny efektów kształcenia i wszelkie inne kwestie związane z jakością kształcenia są analizowane, a wnioski prezentowane pracownikom instytutu oraz przedstawicielom studentów podczas posiedzeń rady instytutu, a także na **corocznych zebraniach z nauczycielami akademickimi oraz studentami nt. jakości kształcenia** (w trakcie wizytacji ZO PKA przedstawiono wzory opracowane przez Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia: „*Lista spraw do poruszenia na spotkaniu z nauczycielami akademickimi prowadzącymi zajęcia na kierunku studiów*”, „*Lista spraw do poruszenia na spotkaniu ze studentami organizowanym przez KZZJK*”), podczas których wypowiadają się nt. dobrych praktyk w zakresie kształcenia oraz wskazują, co ich zdaniem należy zmienić, aby poprawić jakość kształcenia. Sugestie i wnioski są analizowane, a te które uznano za zasadne, są uwzględniane w planowaniu procesu kształcenia w kolejnym roku akademickiego.

Zespół Oceniający PKA zwraca jednakże uwagę, że KZZJK powinien także dokonać przeglądu i korekty sylabusów pod kątem zgodności przedmiotowych efektów kształcenia z efektami kierunkowymi, co zostało szczegółowo omówione w Kryterium nr 1.

Weryfikacja efektów kształcenia podlega monitorowaniu przez KZZJK. Wdrożona procedura monitorowania efektów kształcenia zakłada systematyczne zbieranie i analizowanie wzorów testów i prac pisemnych (w tym kolokwiów i egzaminów) oraz wykazów pytań egzaminacyjnych, które stanowią narzędzie weryfikacji, założonych dla poszczególnych modułów, efektów kształcenia. W ramach oceny własnej jednostek, przeprowadzono analizę narzędzi weryfikacji efektów kształcenia. Monitorowanie weryfikacji efektów kształcenia odbywało się także poprzez sprawdzanie poziomu recenzowania prac dyplomowych, zakresu różnicowania ocen z prac dyplomowych i zgodności tematów prac dyplomowanych z obszarami badawczymi promotorów. Dokonano również losowej analizy wyników (ocen) studentów w obu sesjach 2017/18. Analizy nie wykazały poważniejszych nieprawidłowości, żaden z KZZJK ani przedstawiciele studentów nie zgłosił przypadku nieprawidłowego (niezgodnego z opisem modułu, sylabusem, regulaminem studiów, itp.) sposobu przeprowadzania weryfikacji efektów kształcenia.

Zespół Oceniający PKA zwraca jednakże uwagę, że KZZJK powinien także sprawować większą kontrolę nad procesem dyplomowania, tak by w przypadku prac licencjackich albo opiekun pracy, albo recenzent był pracownikiem samodzielnym oraz większą wagę przyłożyć także do adekwatnego oceniania prac dyplomowych, co zostało szczegółowo omówione w Kryterium nr 2.

Badaniem losów absolwentów zajmuje się Biuro Karier UŚ, ale brakuje materiału na tyle obszernego i reprezentatywnego, aby uznać go za miarodajny i móc wykorzystać do ewentualnej modyfikacji programów kształcenia. Odbywa się ono także w sposób nieformalny poprzez osobiste kontakty za pośrednictwem np. mediów społecznościowych, kontakt z placówkami oświatowymi i kultury (współpraca merytoryczna, praktyki zawodowe), co pozwala na śledzenie losów absolwentów oraz dostarcza więcej cennych i wiarygodnych informacji niż pytania ankietowe.

Na Wydziale powołano Radę Ekspertów i Interesariuszy Zewnętrznych (REIZ). Wnioski z jej spotkań prezentowane są podczas posiedzeń WZJK i analizowane głównie pod kątem ich wpływu na koncepcję kształcenia i profilowania sylwetki absolwenta. Instytut Języka Polskiego (IJP) oraz Instytut Nauk o Literaturze Polskiej (INOLP) są w stałym kontakcie ze szkołami partnerskimi. Podczas spotkań organizowanych w ramach tej współpracy również poruszane są kwestie dydaktyki i przygotowania studentów do ewentualnej pracy w sektorze edukacji. Pozyskane w ten sposób spostrzeżenia interesariuszy zewnętrznych brane są pod uwagę podczas prac nad programem kształcenia. W roku 2018 w ramach Dni Otwartych

Polonistów odbyły się dyskusje z zaproszonymi nauczycielami, którzy zgłaszali swoje uwagi do programu specjalności nauczycielskiej.

Jakość kształcenia na kierunku jest poddawana cyklicznej zewnętrznej ocenie przez PKA, tj. w 2013 miała miejsce ocena instytucjonalna wydziału, a w 2007 ocena programowa kierunku. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny, została opisana w punkcie 5 raportu.

3.2.

Informacja o studiach jest dostępna publicznie dla jak najszerszego grona odbiorców (strony internetowe UŚ, WF, INOLP, IJP), w sposób gwarantujący łatwość zapoznania się z nią, bez ograniczeń związanych z miejscem, czasem, używanym przez odbiorców sprzętem i oprogramowaniem (dostępna dla urządzeń mobilnych), w sposób umożliwiający nieskrępowane korzystanie przez osoby z niepełnosprawnością (pliki są udostępniane w wersji Word, co umożliwia szczytywanie ich przez programy dla osób niewidzących).

Informacje zamieszczone na stronach internetowych obejmują m.in.: cel kształcenia, kompetencje oczekiwane od kandydatów, warunki przyjęcia na studia i kryteria kwalifikacji kandydatów, terminarz procesu przyjęć na studia (UŚ, IRK), program kształcenia, w tym efekty kształcenia, opis procesu nauczania i uczenia się oraz jego organizacji, charakterystykę systemu weryfikacji i oceniania efektów kształcenia, w tym uznawania efektów kształcenia uzyskanych w systemie szkolnictwa wyższego (**Informator „Karta Kierunku”**, obowiązkowa od r.a. 2016/17, narzędzie służące do gromadzenia kompletu informacji o programach kształcenia wszystkich kierunków studiów prowadzonych w UŚ. W serwisie znajdują się między innymi szczegółowe charakterystyki kierunków i specjalności, efekty kształcenia, plany studiów, opisy modułów oraz przypisane do nich punkty ECTS), oraz zasad dyplomowania (Archiwum Prac Dyplomowych (APD)), przyznawane kwalifikacje i tytuły zawodowe, dane dotyczące losów zawodowych absolwentów (Biuro Karier), charakterystykę warunków studiowania i wsparcia w procesie uczenia się (UŚ, WF, INOLP, IJP).

W odniesieniu do wszystkich kierunków, w tym do kierunku „*filologia polska*”, sylabusy przedmiotów są opublikowane w systemie USOS, ale nadal występują trudności z powszechnym egzekwowaniem tego obowiązku i brak jest danych zbiorczych. Na wielu kierunkach wprowadzanie sylabusów jest monitorowane przez wyznaczone do tego osoby, co skutkuje większą skutecznością w egzekwowaniu tego obowiązku. Często jest również praktyka dostarczania studentom papierowych/elektronicznych wersji sylabusów przez prowadzących zajęcia na początku semestru, jak bowiem wynika z rozmów ze studentami, wielu z nich nie korzysta w tym zakresie z USOS, a sami prowadzący są rozliczani w trakcie ankietyzowania ze znajomości przez studentów treści zawartych w sylabusach. Dostarczanie sylabusów poza systemem USOS pozostaje zatem nadal praktyczną koniecznością.

W Katedrze Międzynarodowych Studiów Polskich stosuje się godną polecenia praktykę przygotowywania sylabusów z kilkumiesięcznym wyprzedzeniem, co umożliwia przede wszystkim uzgodnienie treści pomiędzy prowadzącymi oraz uniknięcie powtórzeń i braków w materiale, a także prowadzi się kontrolę terminowości wprowadzania sylabusów i ich zawartości.

Z informacji uzyskanych podczas spotkania z KZZJK wynika, iż Zespół ten otrzymuje corocznie zbiorcze zestawienia wyników sesji egzaminacyjnej, na podstawie których ocenia stopień realizacji efektów kształcenia, ocenia także wzory testów i zestawy pytań egzaminacyjnych. Wskaźniki zdawalności nie są jednak publikowane przez wzgląd na RODO.

Prowadzone jest monitorowanie aktualności, rzetelności, zrozumiałości, kompleksowości informacji o studiach oraz jej zgodności z potrzebami różnych grup odbiorców (kandydatów na studia, pracodawców, a przede wszystkim studentów, którzy często korzystają podczas r.a., bo są tam umieszczane aktualne informacje), np. w zakresie oczekiwanej przez odbiorców szczegółowości informacji lub sposobu jej prezentacji, a wyniki monitorowania są wykorzystywane do doskonalenia dostępności i jakości informacji o studiach. Informacje na ten temat są pozyskiwane przez KZZJK m.in. podczas corocznych zebrań z interesariuszami wewnętrznymi nt. jakości kształcenia, gdzie poruszane są sprawy związane z warunkami realizacji kształcenia (infrastruktura i zasoby dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne), a także przez kontakty bezpośrednie (telefoniczne, mailowe, spotkania z nauczycielami ze szkół partnerskich, udział w konferencjach) z interesariuszami zewnętrznymi.

W r.a. 2017/2018 strona WZJK została gruntownie przebudowana i uaktualniona. Choć zakładka „jakość kształcenia” nie figuruje na stronie głównej, a należy jej szukać w zakładce „studia”, to jest ona łatwa do odnalezienia. Również struktura strony jest czytelna. Zawiera ona na stronie głównej informacje nt. PDJK, składu WZJK oraz KZZJK, wydziałowego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia oraz REIZ. Na podstronach znajdują się aktualnie obowiązujące akty prawa krajowego, uniwersyteckiego i wydziałowego, sprawozdania z samooceny jednostki w zakresie jakości kształcenia za kolejne lata oraz gotowe do pobrania wzory formularzy używanych w działalności KZZJK.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Zdaniem ZO PKA mocną stroną WSZJK na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach są formalnie opracowane procedury dot. okresowego przeglądu i analizy planów oraz programów kształcenia, a także zasady weryfikacji i stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Ponadto wyniki działań podejmowanych przez KZZJK i WZJK, jak np. zaprezentowane powyżej „*Raporty z oceny własnej wydziału w zakresie jakości kształcenia*” (raporty za r.a. 2016/17 i za r.a. 2017/18) świadczą o tym, że prowadzone przez gremia wydziałowe analizy i przeglądy są wykorzystywane w rzeczywistym funkcjonowaniu systemu i doskonaleniu programu.

Interesariusze wewnętrzni (Władze Wydziału, nauczyciele akademicy, studenci, PDJK, WZJK, KZZJK) oraz zewnętrzni (absolwenci, pracodawcy, REIZ) mają możliwość uczestniczenia w projektowaniu, zatwierdzaniu, monitorowaniu i okresowym przeglądzie programu kształcenia, np. na corocznych zebraniach z pracownikami oraz studentami nt. jakości kształcenia, a także podczas spotkań z nauczycielami ze szkół partnerskich, konferencji naukowych, czy w ramach Dni Otwartych Polonistów.

Interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni WF UŚ potwierdzili na spotkaniach, że mają zapewniony dostęp do informacji nt. programu kształcenia i realizacji procesu kształcenia, najczęściej w wersji elektronicznej, a przekazywane informacje są uaktualniane na bieżąco, zrozumiale oraz zgodne z ich potrzebami.

Podsumowując, według ZO PKA obecnie funkcjonujący na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia w zakresie projektowania, zatwierdzania, monitorowania i okresowego przeglądu programu kształcenia oraz publicznego dostępu do informacji jest skuteczny.

Dobre praktyki

Coroczne zebrania z nauczycielami akademickimi oraz studentami nt. jakości kształcenia oraz wzory opracowane przez Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia: „*Lista spraw do poruszenia na spotkaniu z nauczycielami akademickimi prowadzącymi zajęcia na kierunku studiów*”, „*Lista spraw do poruszenia na spotkaniu ze studentami organizowanym przez KZZJK*” jako pytania przykładowe (osoba prowadząca spotkanie powinna zdecydować o czym i w jaki sposób rozmawiać z pracownikami/studentami, aby uzyskać maksimum informacji przydatnych z punktu widzenia zapewniania jakości kształcenia) dot.:

- organizacji kształcenia (program kształcenia i efekty kształcenia, organizacja kształcenia, dobre praktyki w kształceniu);
- warunków realizacji kształcenia (infrastruktura i zasoby dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne);
- innych spraw (funkcjonowanie WSZJK WF, inne problemy/postulaty zmiany w prowadzonym kształceniu).

Informator „Karta Kierunku” (obligatoryjna od r.a. 2016/17, dostępna bez logowania) jest narzędziem służącym do gromadzenia kompletu informacji o programach kształcenia wszystkich kierunków studiów prowadzonych w UŚ. W serwisie znajdują się m.in. szczegółowe charakterystyki kierunków i specjalności, efekty kształcenia, plany studiów, opisy modułów oraz przypisane do nich punkty ECTS, a także załączniki (Matryca pokrycia efektów kształcenia, Matryca efektów kształcenia, Monitorowanie karier absolwentów, Opis systemu zapewniania jakości kształcenia, Współdziałania z interesariuszami zewnętrznymi, Wykorzystanie wzorców międzynarodowych, Zgodność zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy).

Zalecenia

ZO PKA zaleca:

- dokonać przeglądu i korekty sylabusów pod kątem zgodności przedmiotowych efektów kształcenia z efektami kierunkowymi, co zostało szczegółowo omówione w Kryterium nr 1;
- sprawować większą kontrolę nad procesem dyplomowania, tak by w przypadku prac licencjackich albo opiekun pracy, albo recenzent był pracownikiem samodzielnym oraz większą wagę przyłożyć także do adekwatnego oceniania prac dyplomowych, co zostało szczegółowo omówione w Kryterium nr 2.

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

1.1.Liczba, dorobek naukowy/artystyczny oraz kompetencje dydaktyczne kadry

1.2.Obsada zajęć dydaktycznych

1.3.Rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

4.1

Kadra naukowo-dydaktyczna prowadząca zajęcia na kierunku filologia polska liczy 132 osoby, w tym 45 samodzielnych pracowników naukowych (28 profesorów tytularnych, 17 profesorów UŚ). Zdecydowana większość członków tej kadry ma długi staż pracy w Uniwersytecie Śląskim. Niemal wszyscy pracownicy prowadzący zajęcia na kierunku reprezentują – dyplomami i dorobkiem - obszar i dziedzinę nauk humanistycznych, dyscypliny literaturoznawstwo i językoznawstwo; jedna osoba reprezentuje dyscyplinę kulturoznawstwo. Kilku pracowników naukowo-dydaktycznych zatrudnionych na filologii polskiej wskazało – na podstawie dorobku lub dyplomu – dodatkową pokrewną dyscyplinę z dziedziny nauk humanistycznych (kulturoznawstwo, historię, filozofię). W strukturze kwalifikacji kadry widoczna jest znaczna dysproporcja pomiędzy literaturoznawcami (84 osoby) i językoznawcami (47 osób), nie wpływa ona jednak niekorzystnie na realizację językoznawczych zajęć objętych programem studiów i osiągnięcie przez studentów efektów kształcenia, w obsadzie tych zajęć są bowiem wyłącznie nauczyciele akademicy z dyplomami i dorobkiem językoznawczymi. Badania naukowe prowadzone przez kadrę katowickiej filologii polskiej są poza tym szeroko zakrojone, obejmując obszary humanistyki dalece wykraczające poza granice dwóch podstawowych dla kierunku dyscyplin, co pozwala zarówno językoznawcom, jak i literaturoznawcom prowadzić wartościowe merytorycznie, interdyscyplinarne zajęcia oraz moduły związane z prowadzonymi na kierunku specjalnościami. Nauczyciele akademicy zatrudnieni na ocenianym kierunku są członkami najważniejszych naukowych gremiów (m.in. jeden z nich jest przewodniczącym Komitetu Nauk o Literaturze Polskiej Akademii Nauk, dwóch innych – członkami tego Komitetu), wchodzi w skład polskich i zagranicznych redakcji ważnych pism naukowych oraz zespołów eksperckich, są także członkami i ekspertami m.in. Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów Naukowych, Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Komisji do Oceny Podręczników Szkolnych Polskiej Akademii Umiejętności, Komisji do spraw oceny czasopism naukowych Komitetu Nauk o Literaturze PAN (członek katowickiej kadry jest jej przewodniczącym), Rady Naukowej IBL PAN, Rady Naukowej Biblioteki Narodowej, International Federation of Journalism i wielu innych.

Dorobek naukowy kadry zatrudnionej na katowickiej polonistyce jest bardzo bogaty pod względem jakościowym i ilościowym, składają się nań ważne, wysoko cenione w środowisku akademickim monografie (w latach 2013-2018 było ich kilkadziesiąt), setki artykułów w czasopismach naukowych, monografiach i tomach pokonferencyjnych polskich i zagranicznych, podręczniki akademickie, opracowania związane z dydaktyką polonistyczną i glottodydaktyką. Niemal wszystkie artykuły naukowe kadry polonistycznej publikowane są w wysoko punktowanych czasopismach naukowych. Jej obfity dorobek, lokujący się w różnych obszarach humanistyki, często interdyscyplinarny, wkraczający nierzadko na teren nauk społecznych, pozostaje w ścisłym związku z programem studiów i efektami kształcenia na ocenianym kierunku, odpowiada bowiem treściom kształcenia przedmiotów

podstawowych, kierunkowych i specjalnościowych (tematyka dorobku z zakresu szeroko pojętego językoznawstwa i literaturoznawstwa, wiedzy o kulturze, komparatystyki, komunikacji społecznej, wiedzy o mediach, historii, filozofii, pedagogiki, dydaktyki polonistycznej i glottodydaktyki). Na podkreślenie zasługują osiągnięcia członków kadry ocenianego kierunku w zakresie glottodydaktyki polonistycznej (publikacje w kraju i za granicą, podręczniki, krajowe i zagraniczne konferencje naukowe, ekspertyzy), dzięki którym katowicka glottodydaktyka ma ugruntowaną pozycję Polsce i w świecie, o czym świadczy choćby powierzenie Wydziałowi Filologicznemu UŚ organizacji VI Światowego Kongresu Polonistów w 2016 roku, a także powołanie na Wydziale – z polecenia MNiSW - grupy ekspertów ds. opracowania strategii nauczania i promocji języka polskiego w świecie. Realizowana na studiach II stopnia specjalność *nauczanie polonistyczne wśród obcokrajowców*, między innymi z uwagi na wysokie kompetencje kadry akademickiej, cieszy się dużą popularnością wśród studentów.

Aktywność naukową i organizacyjną kadry kierunku dobitnie potwierdza także liczba grantów i projektów badawczych, w których pracownicy filologii polskiej byli lub są kierownikami lub wykonawcami. W latach 2013-2017 katowiccy poloniści kierowali 11 dużymi grantami (NCN, NCBiR, NCK, NPRH), byli kierownikami lub wykonawcami w kilkudziesięciu projektach badawczych (także realizowanych w innych uczelniach). Uczestniczyli – jako koordynatorzy lub wykonawcy – w 18 międzynarodowych projektach badawczych, realizowanych we współpracy z uczelniami europejskimi, a także ośrodkami naukowymi m.in. z Wietnamu, Brazylii, Chin, Japonii i Korei. Zorganizowali w latach 2013-2018 28 krajowych i 5 międzynarodowych konferencji, wzięli udział w kilkunastu konferencjach organizowanych przez zagraniczne ośrodki naukowe na kilku kontynentach. Pracownicy filologii polskiej prowadzą także ożywioną działalność popularyzatorską w regionie, współpracując z lokalnymi instytucjami kulturalnymi, stowarzyszeniami naukowymi, placówkami oświatowymi i mediami.

Wysoko ocenić należy dydaktyczne kompetencje nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku filologia polska. Kadra kierunku to doświadczeni dydaktycy uniwersyteccy o przeważnie długim stażu pracy i szerokich kompetencjach merytorycznych poświadczonych bogatym dorobkiem naukowym, wielu jej członków to autorzy lub współautorzy podręczników szkolnych i akademickich, skryptów i innych materiałów dydaktycznych; ich dydaktyczne kompetencje znajdują także potwierdzenie w doskonałych wynikach studenckich ankiet ewaluacyjnych, a także w powierzeniu polonistycznej kadrze organizacji II Kongresu Dydaktyki Polonistycznej w 2015 r. Nauczyciele akademicy ocenianego kierunku stosują w bieżącej dydaktyce nowoczesne metody kształcenia z użyciem sprzętu technodydaktycznego, co potwierdzili studenci na spotkaniu ZO i czego dowodzą także protokoły pohospitacyjne oraz hospitacje zajęć dokonane przez ZO. Ich magistranci zdobywają nagrody w ogólnopolskim konkursie na najlepszą pracę magisterską im. Czesława Zgorzelskiego, studenci pod ich opieką biorą udział w krajowych i międzynarodowych konferencjach, publikują w czasopismach naukowych, tomach pokonferencyjnych i pracach zbiorowych obok swoich nauczycieli.

4.2

Dokonana przez zespół oceniający analiza przydziału zajęć na ocenianym kierunku i sylabusów do poszczególnych przedmiotów, rozmowy z kierownictwem jednostek koordynujących kształcenie na kierunku filologia polska oraz rozmowy z polonistyczną kadrami dowiodły, że obsada zajęć dydaktycznych i sposób przydzielania tych zajęć nauczycielom akademickim nie budzą żadnych zastrzeżeń. Kilkustopniowa procedura obowiązująca przy przydzielaniu zajęć dydaktycznych (uzgodnienia pomiędzy kierownikami zakładów, koordynatorami specjalności i dyrektorem ds. dydaktyki) pozwala na pełną korelację tematyki, problematyki i treści kształcenia poszczególnych zajęć z merytorycznymi kompetencjami i naukowymi zainteresowaniami prowadzących potwierdzonymi ich dorobkiem. Za obsadę zajęć na specjalności nauczycielskiej odpowiada Katedra Dydaktyki Języka i Literatury Polskiej, na specjalności *nauczanie polonistyczne wśród obcokrajowców* - Katedra Międzynarodowych Studiów Polskich. Przedmioty specjalizacyjne są prowadzone albo przez praktyków spoza uczelni (dziennikarzy, praktykujących wydawców, redaktorów i grafików) albo przez członków kadry o potwierdzonym dorobkiem kompetencjach merytorycznych i/lub doświadczeniu zdobytym poza uczelnią. Obszerna lista oferowanych studentom polonistyki przedmiotów obieralnych obejmuje propozycje nauczycieli akademickich prezentujących swoje zainteresowania naukowe i wyniki prowadzonych badań. Seminaria dyplomowe, wykłady i przedmioty kursowe powierzane są samodzielnym pracownikom naukowym, z nielicznymi, merytorycznie uzasadnionymi wyjątkami, głównie na studiach I stopnia. Część zajęć na ocenianym kierunku prowadzą – w ramach obowiązkowej praktyki dydaktycznej - doktoranci, po zaliczeniu modułu „pragmatyka dydaktyki akademickiej” oraz zajęć prowadzonych wraz z opiekunem naukowym, który następnie hospituje samodzielnie prowadzone zajęcia doktoranta (ZO zapoznał się z protokołami takich hospitacji). Zgodnie z ugruntowanym już zwyczajem prowadzenie w I semestrze I roku studiów I stopnia przedmiotu *Wstęp do interpretacji tekstu literackiego* jest powierzane najlepszym dydaktykom jako wizytówka studiów na kierunku i zapowiedź intelektualnej przygody, jaka czeka na studentów katowickiej polonistyki.

4.3

Na podstawie analizy dokumentów, rozmów z osobami pełniącymi różne funkcje w jednostkach prowadzących kierunek filologia polska w UŚ, przede wszystkim zaś wypowiedzi nauczycieli akademickich zgromadzonych na spotkaniu z ZO, członkowie Zespołu pozytywnie ocenili warunki do rozwoju i doskonalenia kompetencji merytorycznych i dydaktycznych polonistycznej kadry oraz prowadzoną przez władze kierunku politykę kadrową. Pracownicy ocenianego kierunku uzyskują finansowe i organizacyjne wsparcie władz kierunku i Wydziału prowadzonych przez siebie badań naukowych i ich upowszechniania na forum ogólnopolskim i międzynarodowym (finansowanie lub współfinansowanie publikacji, kwerynd, miejscowych konferencji, wyjazdów na konferencje krajowe i zagraniczne, organizacyjne wsparcie starań o granty) oraz działań prowadzących do poszerzania kompetencji polonistycznej kadry (oferta szkoleń podnoszących kompetencje zawodowe, dotyczących m.in. zdobywania i realizacji grantów oraz korzystania z informacji naukowej, kursy językowe organizowane przez Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych,

a także prowadzone od 2016 roku przez Centrum Kształcenia Ustawicznego UŚ otwarte spotkania warsztatowe z zakresu dydaktyki akademickiej - dotąd odbyło się 7 takich spotkań, m.in. *Narzędzia cyfrowe do interakcji z grupą, Skutecznie nauczać. Edukacja z neurodydaktyką w tle, Tutoring na tle współczesnych zmian w szkolnictwie wyższym, Trójkąt dydaktyczny, czyli o relacji mistrz-uczeń*. Dla doktorantów organizuje się szkolenia dotyczące sporządzania sylabusów. Księgozbiór Biblioteki Wydziałowej zlokalizowanej w siedzibie kierunku zaspokaja naukowe i dydaktyczne potrzeby polonistycznej kadry, jest także systematycznie powiększany o tytuły wskazywane przez nauczycieli akademickich.

Nowi pracownicy zatrudniani są na ocenianym kierunku na podstawie konkursu, przyjęto przy tym zasadę, że w miejsce pracowników odchodzących na emeryturę nie zatrudnia się osób powtarzających ich kompetencje, lecz wzmacnia się kadrowo zakłady i katedry takiego wzmocnienia wymagające, co wydatnie sprzyja zapewnieniu wysokiej jakości kształcenia na kierunku.

System motywacyjny funkcjonujący w UŚ i na Wydziale Filologicznym nie jest zbyt rozbudowany, funkcjonuje jednak na zapisanych w regulaminie i dobrze znanych kadrze zasadach. Tworzą go właściwie tylko nagrody rektorskie I, II i III stopnia. Wysoką nagrodę I stopnia (za całokształt dorobku naukowo-dydaktycznego) nauczyciel akademicki może uzyskać tylko raz, po uzyskaniu tytułu naukowego profesora. Nagrodę II stopnia można otrzymać za uzyskanie stopnia doktora habilitowanego, ważne osiągnięcie naukowe lub pozyskanie grantu; nagrodę III stopnia - za wydanie monografii. Co roku rektor przyznaje jedną na całą uczelnię nagrodę za działalność dydaktyczną (zwykle za opracowanie nowego programu studiów lub specjalności).

Dobre warunki do doskonalenia i rozwoju polonistycznej kadry sprzyjają jej naukowemu rozwojowi, którego dowody są spektakularne: w latach 2013-2018 -13 pracowników ocenianego kierunku otrzymało tytuł profesora, 33 – stopień doktora habilitowanego, 20 – stopień doktora. Oznacza to, że spośród 132-osobowej kadry naukowo-dydaktycznej 66 osób, czyli połowa, uzyskało naukowy awans.

Realizowany na filologii polskiej system oceny jakości kadry jest kompleksowy i wieloaspektowy. Składają się nań przede wszystkim okresowe oceny naukowych i dydaktycznych osiągnięć pracowników dokonywane przez nauczycieli z tytułem profesora co cztery lata, przez pozostałych pracowników – co dwa lata, a także bieżąca ocena pracy nauczyciela akademickiego na podstawie corocznego sprawozdania z osiągnięć naukowych. Po każdym semestrze przeprowadzana jest studencka ankieta oceny zajęć dydaktycznych – opracowane wyniki tej ankiety wskazują, że studenci polonistyki oceniają te zajęcia wyżej niż średnia ocena dla Wydziału, która za rok akademicki 2017/2018 wynosi 4,63, za rok 2016/2017 – 4,53, podczas gdy studenci poloniści w obu latach wystawili swoim prowadzącym ocenę oscylującą wokół 4,8. Z pracownikami uzyskującymi oceny bliskie 3,0 przeprowadza się rozmowy wyjaśniające i hospitacje prowadzonych przez nich zajęć. Ocenie merytorycznych i dydaktycznych kompetencji nauczycieli akademickich służą także regularnie przeprowadzone hospitacje zajęć doktorantów, prowadzących spoza uczelni i młodszych pracowników naukowych; ZO zapoznał się z protokołami z tych hospitacji zawierającymi ocenę i rozbudowany komentarz osoby hospitującej, przy czym we wszystkich tych protokołach ocena zajęć była pozytywna. Samodzielni pracownicy naukowci nie są

poddawani obowiązkowej hospitacji ich zajęć, ZO uzyskał jednak informację, że w ramach poszczególnych zakładów i katedr prowadzone są w tym wypadku hospitacje koleżeńskie.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

- kompleksowość i różnorodność kwalifikacji kadry ocenianego kierunku zgodnych z treściami kształcenia przypisanymi poszczególnym modułom, rozmiar i merytoryczna wartość jej dorobku naukowego oraz prowadzonych przez nią badań w pełni umożliwiają studentom katowickiej polonistyki osiągnięcie zakładanych dla tego kierunku efektów kształcenia. Dydaktyczne kompetencje pracowników filologii polskiej są wysokie, czego dowodzą oceny studentów w ankietach ewaluacyjnych, hospitacje zajęć przeprowadzone przez ZO oraz naukowa i organizacyjna aktywność polonistycznej kadry w zakresie dydaktyki i glottodydaktyki.
- obsada zajęć dydaktycznych nie budzi zastrzeżeń, podobnie jak zgodność tematyki i problematyki poszczególnych zajęć z naukowymi zainteresowaniami prowadzących potwierdzonymi ich dorobkiem, a w wypadku praktyków spoza uczelni – ich merytorycznymi i zawodowymi kompetencjami
- kadra ocenianego kierunku ma dobre warunki do naukowego i dydaktycznego rozwoju, naukowa aktywność pracowników i upowszechnianie jej rezultatów są wspierane finansowo i organizacyjnie przez władze Instytutu i Wydziału. Pracownicy mogą skorzystać z oferty szkoleń służących rozwojowi ich merytorycznych i dydaktycznych kompetencji. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa oddana do dyspozycji kadry jest dostosowana do potrzeb dydaktycznych i badawczych w zakresie umożliwiającym realizację procesu kształcenia i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia.
- władze Instytutu i Wydziału prowadzą politykę kadrową umożliwiającą właściwy dobór pracowników m.in. poprzez – dość jednak ograniczony – system motywacyjny oraz kompleksową ocenę naukowej i dydaktycznej działalności kadry.

Dobre praktyki

BRAK

Zalecenia

BRAK

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Współpraca z interesariuszami zewnętrznymi ma charakter okresowy (przy realizacji projektów) i stały (z partnerami z otoczenia społeczno-gospodarczego na zasadzie umów, np. Wydawnictwo Sonia Draga) lub wypracowanej tradycji współpracy z absolwentami (np. redaktorka Radio eM).

Przykład współpracy sformalizowanej umowami stanowi realizacja projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu

Społecznego Programu Operacyjnego „Wiedza. Edukacja. Rozwój”: np. projekt „Będzin kiedyś i dziś POWR.03.01.00-00-U1123/17 oraz projekt „Program kształcenia nauczycieli języka polskiego „Pogranicza edukacji szkolnej” POWR.03.01.00-IP.08-00-PKN/19. Oba projekty realizowane były na podstawie umowy zawartej między Narodowym Centrum Badań i Rozwoju – Instytucją Pośredniczącą a Uniwersytetem Śląskim (Wydziałem Filologicznym) w Katowicach.

Przykładem przynoszącym wymierny efekt pracodawcom (dyrektorom i nauczycielom szkół lokalnych) jest również projekt zrealizowany na zlecenie Kuratorium Oświaty w Katowicach (obejmujący czas 2016-2017) pt. „Badanie stanu funkcjonowania uczniów cudzoziemców i uczniów powracających z zagranicy w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych na terenie województwa śląskiego”.

Najwięcej przykładów współpracy dotyczy środowiska oświatowo-kulturalnego. Pracownicy naukowcy działają w ramach autorskiego projektu „Uniwersytet Polonistów”, w którym prowadzone są od 2016 roku cykliczne wykłady dla 40-80 nauczycieli, wygłaszane przez filozofów i filologów z różnych ośrodków akademickich. Ciekawą inicjatywę stanowi wyłonienie i wspieranie potencjalnych uczestników Olimpiady Literatury i Języka Polskiego poprzez: organizowanie wykładów poświęconych literaturze w ramach przedsięwzięcia „Literatura do Szkoły” (np. LO w Radzionkowie, LO w Dąbrowie Górniczej) oraz prowadzenie „Klubu Olimpijczyka”, dla którego uczestników przygotowano wykłady we współpracy z Okręgowym Komitetem Olimpiady Literatury i Języka Polskiego.

Wśród szerokiej działalności popularyzatorskiej należy wymienić również: „Dni Polonistów”, „Sosnowieckie Dni Literatury”, „Uniwersytet Najlepszych” (spersonalizowana edukacja do najzdolniejszych uczniów – Uniwersytet Śląski, Miasto Katowice – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Katowicach), działalność Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego oraz funkcjonowanie Internetowej Poradni Językowej, w której studenci i pracownicy naukowcy prowadzą bieżącą działalność poradniczą oraz wydali książkę ze zbiorem porad językowych www.poradniajezykowa.pl (Katowice 2007).

Warto podkreślić również bogatą ofertę wykładów i warsztatów (39 tematów) adresowanych do uczniów, z których mogą korzystać na uczelni lub w swoich szkołach (lista zagadnień dostępna na stronie www.fil.us.edu.pl, zakładka propozycje wykładów).

Ważny element współpracy (od 2000 roku) Katedry Dydaktyki Literatury i Języka Polskiego związany jest z Uniwersyteckim Liceum Ogólnokształcącym im. J. Słowackiego w Chorzowie, w którym nauczyciele języka polskiego są absolwentami śląskiej polonistyki. W wyżej wymienionej placówce pracownicy naukowcy obejmują

patronatem ważniejsze uroczystości, udostępniają dorobek naukowy (podręczniki, wykłady, opracowania), prowadzą warsztaty tematyczne, np. warsztaty analizy wybranych tekstów J. Słowackiego dla uczniów klas pierwszych, warsztaty interpretacyjne dla maturzystów, wygłaszają inauguracyjne wykłady. Wspierają takie idee jak, „Premiery nauczycielskie i studenckie Teatru Śląskiego”.

Ponadto pracownicy Katedry współpracują z Europejską Rodziną Szkół im. J. Słowackiego. Czechy – Polska – Litwa – Ukraina w zakresie: opieki naukowej (w tym międzynarodowych konkursów literackich, np. „Czytamy Słowackiego, „Konkurs Wiedzy o Patronie”), biorą udział w spotkaniach i zlotach, prowadzą warsztaty dla nauczycieli języka polskiego z Rodziny Szkół im. J. Słowackiego w Chorzowie i Krzemieńcu oraz przekazują książki dla Gimnazjum w Zaolziu, jak też Biblioteki Krzemienieckiej Akademii Humanistyczno-Pedagogicznej im. T. Szewczenki.

Od 1995 roku Katedra towarzyszy działaniom Centrum Pedagogicznego dla szkolnictwa umiejętności narodowych w Czeskim Cieszynie poprzez udział w programach innowacyjnych (np. Rok Sienkiewicza, Rok Miłosza, Rok Herberta, Rok G. Morcinka, Rok J. Korczaka), organizuje wykłady dla uczniów gimnazjum z polskim językiem nauczania w Czeskim Cieszynie, prowadzi warsztaty dla nauczycieli.

Cykl otwartych spotkań seminaryjnych w roku akademickim 2017-2018 zorganizowanych przez Towarzystwo Literackie im. Teodora Parnickiego, z Instytutem Filologii Polskiej oraz Biurem Kultury Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego adresowany był do akademickiego i pozaakademickiego środowiska promującego region śląski w kraju i za granicą.

Potwierdzili ten fakt liczni pracodawcy podczas spotkania z Zespołem Oceniającym, reprezentujący instytucje i organizacje państwowe oraz samorządowe (np. Studio Radiowe Uniwersytetu Śląskiego, Urząd Miasta Katowice, Kuratorium Oświaty w Katowicach, Wydział Oświaty w Zabrze, Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Katowicach, Komenda Policji, Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Jaworznie, agencje reklamowe (Videograf), i instytucje gospodarcze (np. Wydawnictwo Sonia-Druga, MacElectronik i Vulcan), redakcje gazet („Dziennik Zachodni”, „Gazeta Wyborcza”, portal internetowy, np. granice.pl), kancelaria adwokacka, instytucje i organizacje kulturalne: Polskie Towarzystwo Rusycystyczne, Stowarzyszenie Inicjatyw Wydawniczych, Radio Katowice, TVP Katowice, Pałac Młodzieży w Katowicach, Centrum Kultury Katowic im. Krystyny Bochenek, Pałac Kultury Zagłębia w Dąbrowie Górniczej oraz instytucje i organizacje nadzoru oświatowego i naukowe: Biblioteka Śląska, Centrum Informacji Naukowej w Bibliotece Akademickiej, Centrum Kształcenia Ustawicznego Uniwersytetu

Śląskiego, licea ogólnokształcące w: Chorzowie, Sosnowcu, Piekarach Śląskich, Będzinie, Katowicach i , Gliwicach, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Śląskich, Uniwersyteckie Liceum Ogólnokształcące im. J. Słowackiego w Chorzowie, Europejska Rodzina Szkół im. J. Słowackiego Czechy-Polska-Litwa-Ukraina, Centrum Pedagogiczne dla szkolnictwa mniejszości narodowych w czeskim Cieszynie.

Pracodawcy wyrazili zadowolenie ze współpracy z kierunkiem *filologia polska* na Wydziale Filologicznym. Zwracali uwagę na możliwość sformalizowanego wpływania na ofertę i treści programu kształcenia, zakres badań naukowych, praktyki zawodowe. Jednostka ponadto zatrudnia osoby spoza Wydziału, które wywodzą się ze specjalistycznych środowisk pracy, co dobrze koresponduje na bieżąco z pojawiającymi się wyzwaniami i oczekiwaniami otoczenia społecznego.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Jednostka aktywnie współpracuje z otoczeniem społeczno-gospodarczym (na spotkaniu z Zespołem Oceniającym było obecnych kilkudziesięciu przedstawicieli interesariuszy zewnętrznych). Zaplanowane efekty kształcenia są osiągnięte, co potwierdzili absolwenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym (pracują w instytucjach zgodnych z kierunkowym wykształceniem: np. w szkołach, mediach, wydawnictwach, instytucjach kultury, także reklamy). Mocną stroną współpracy ocenianego kierunku z otoczeniem jest prowadzenie działań na rzecz środowiska, czego dobrą ilustracją jest funkcjonowanie Poradni Językowej kierowanej przez członków Koła Kultury Języka Polskiego Uniwersytetu Śląskiego, czy realizowanie badań zleconych przez instytucje zewnętrzne (np. projekt na zlecenie Śląskiego Kuratorium Oświaty). Na wysoką ocenę zasługuje także fakt budowania „pomostu” między kształceniem szkolnym a kształceniem uniwersyteckim np. współpraca z Okręgową Komisją Egzaminacyjną w Jaworznie, organizacja okręgowego etapu Olimpiady Literatury i Języka Polskiego czy cykl wykładów adresowanych do szkół w regionie.

Dobre praktyki

BRAK

Zalecenia

BRAK

Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Fakt, że filologia polska ma szczególne usytuowanie w kontekście narodowej kultury, języka i literatury, i że najważniejsze centra badań nad językiem i literaturą polską są tworzone przede wszystkim przez krajowe ośrodki, wymaga nieco innego spojrzenia na proces umiędzynarodowienia wizytowanego kierunku.

Bardzo istotnym projektem związanym z umiędzynarodowieniem kierunku są zajęcia do wyboru – moduł: język obcy. Zaawansowany kurs języka angielskiego został tak sprofilowany, aby jego uczestnicy poznawali nowe tendencje w literaturoznawstwie anglosaskim, bazując na tekstach niedostępnych w przekładzie na język polski. Ten moduł jest ceniony przez studentów, gdyż rozwija kompetencje językowe i umiejętności translatoryczne, co przekłada się również na przyrost wiedzy z zakresu teorii i historii literatury.

Umiędzynarodowienie procesu kształcenia odbywa się również dzięki wizytującym profesorom z zagranicy, którzy wygłaszają wykłady adresowane zarówno do studentów, jak i do pracowników. (W 2018 r. były to wykłady profesorów z Università degli studi Napoli L'Orientale, z University of Fribourg i z University of Pekin). Według informacji koordynatora wydziałowego rocznie przyjeżdża około 10 profesorów zagranicznych.

Obcokrajowcy, którzy podjęli studia na wizytowanym kierunku mogą korzystać z darmowego kursu języka polskiego.

Mobilność studentów i pracowników kierunku filologia polska jest realizowana w ramach programu Erasmus+ oraz aktywności prowadzonej przez Katedrę Międzynarodowych Studiów Polskich oraz Szkołę Języka i Kultury Polskiej. Dzięki staraniom tych instytucji podpisano umowy bilateralne z jednostkami naukowymi i kulturalnymi na całym świecie (m.in. Narodowy Uniwersytet Brazylijski w Brasili, Uniwersytet im. Abyłaj Chana w Ałmaty, Uniwersytet im. Ilji w Tbilisi, Uniwersytet im. M. Lutra w Halle, Tokio University of Foreign Studies w Tokio, Uniwersytet im. Cyryla i Metodego w Skopju, Instytut Polski w Moskwie, Beijing University of Foreign Studies w Pekinie. Z kolei w ramach programu Erasmus+ nawiązano umowy międzynarodowe z uniwersytetami w Bari i Neapolu (Włochy), Tybindze i Mainz (Niemcy), Elche (Hiszpania), Ołomuńcu (Czechy) oraz Lizbonie (Portugalia).

Z programu Erasmus+ chętnie korzystają studenci zagraniczni i studenci wizytowanego kierunku. W latach 2014/2017 wyjechało na uczelnie zagraniczne łącznie 74 studentów filologii polskiej. Co roku na filologię polską przyjeżdżają również studenci z innych krajów (m.in. Ukraina, Rosja, Czechy, Włochy, Kazachstan, Białoruś). Na studiach pierwszego stopnia w roku 2016/2017 studiowało 7 studentów z zagranicy, w roku 2017/2018 9 studentów z zagranicy, zaś w obecnym semestrze studiuje 7 zagranicznych studentów. Nieco mniej zagranicznych studentów pojawia się na studiach drugiego stopnia – według informacji koordynatora ich liczba to ok. 10 osób rocznie.

Filologia polska bierze udział również w programie wymiany MOST. Aktualnie na Wydziale w ramach tego programu studiuje dwoje studentów.

Również wykładowcy wizytowanego kierunku aktywnie korzystają ze sformalizowanej współpracy międzynarodowej programu Erasmus+. W ramach wyjazdów zagranicznych pracownicy prowadzą wykłady, uczestniczą w seminariach i konferencjach naukowych,

odbywają kwerendy, uczestniczą w rozmaitych wydarzeniach kulturalnych. Głównym celem tych wyjazdów jest popularyzacja rodzimego języka i polskiej literatury. W 2014/2015 z programu Erasmus+ skorzystało 24 pracowników, w 2015/2016 – 31 pracowników, w 2016/2017 – 38 pracowników, w 2017/2018 – 56 pracowników – w sumie 149 pracowników filologii polskiej.

Pracownicy wizytowanego kierunku regularnie biorą udział w międzynarodowych konferencjach badawczych, panelach, kongresach i seminariach (m. in. University of Illinois of Chicago, University of Toronto, Uniwersytet w Lublanie, Uniwersytet im. Humboldtów w Berlinie, Państwowy Uniwersytet Lwowski im. I. Franki, University of Alberta, Edmonton, Uniwersytet im. F. Palackiego w Ołomuńcu, Pekijski Uniwersytet Języków Obcych). W latach 2012-2017 aż 61 pracowników wizytowanego kierunku wzięło udział w 55 konferencjach zagranicznych zorganizowanych w 19 różnych państwach świata. Na spotkaniu kadry z zespołem wizytującym pracownicy w różnych wypowiedziach potwierdzali wsparcie organizacyjne i finansowe tych wyjazdów ze strony władz Wydziału.

Znaczącym wydarzeniem międzynarodowym był Kongres Polonistów, którego organizację powierzono polonistom Uniwersytetu Śląskiego. Kongres zgromadził 450 uczestników, pokłosem jest 6-tomowe wydanie podzielone tematycznie, zatytułowane „Polonistyka na początku XXI wieku. Diagnozy. Koncepcje. Perspektywa”. Od kilkunastu lat odbywają się regularnie co dwa lata międzynarodowe konferencje „Literatura polska w świecie”.

Kadra włączona jest również w realizację 6 projektów grantowych o charakterze międzynarodowym, z tego 2 z Carl Von Ossietzky Universitat Oldenburg i Università degli studi di Milano oraz 1 projektowy grant realizowany w ramach programu Erasmus +. Realizacja grantów międzynarodowych pozwala na to, by prace wielu wykładowców były tłumaczone na języki obce i wprowadzane do międzynarodowego obiegu wydawniczego.

Na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego dzięki współpracy z Themerson Archive w Londynie utworzono Archiwum Themersonów w Polsce. Aktualnie materiały znajdują się w Centrum Informacji Naukowej i Biblioteki Akademickiej (CINiBA).

Umiejscowienie kształcenia jest wpisane w cele strategiczne kierunku. Efektem współpracy są też liczne wspólne inicjatywy dydaktyczno-badawcze oraz opieka promotorska nad studentami obcokrajowcami lub Polakami, którzy wybierają tematy swoich prac m.in. z Glottodydaktyki polonistycznej w Europie Środkowej. Temat badawczy „Polonistyka na początku XXI wieku. Diagnozy. Koncepcje. Perspektywy” jest realizowany z uniwersytetami i katedrami języka i literatury polskiej na całym świecie. Rocznie realizowanych jest zwykle ponad 18 tematów (rok 2018 nie był jeszcze włączony w raport samooceny).

Wspomniane wyżej tematy badawcze realizowane są z partnerami zagranicznymi z całego świata takimi jak np.: Uniwersytet Wiedeński (Austria), Federalny Uniwersytet Parany (UFPR), Kurytyba, (Brazylia); Papieski Uniwersytet Katolicki (PUCPR), Kurytyba Towarzystwo Polonia, Rio de Janeiro (Brazylia), Instytut Polski w Sofii (Bułgaria), Instytut Polski w Moskwie (Rosja), University of Toronto, Uniwersytet w Lublanie (Słowenia),

Uniwersytet w Irkucku, Konsulat Generalny RP w Irkucku (Rosja), Uniwersytet w Abakanie (Rosja), Uniwersytet w Smoleńsku i Konsulat Generalny RP w Smoleńsku, Uniwersytet w Rostowie (Rosja), Państwowy Uniwersytet Lwowski im. I. Franki (Ukraina), University of Illinois of Chicago, Zrzeszenie Nauczycieli Polskich w Ameryce (USA), University of Alberta, Edmonton, Konsulat Generalny RP w Vancouver (Kanada), Instytut Polski w Mińsku (Białoruś), Uniwersytet im. F. Palackiego w Ołomuńcu (Republika Czeska), Uniwersytet im. M. Lutra w Halle (Niemcy), Uniwersytet w Oldenburgu (Niemcy), Pekijski Uniwersytet Języków Obcych (Chiny), Uniwersytet im. Humboldtów w Berlinie (Niemcy), Polsko-Irlandzkie Stowarzyszenie Edukacyjne w Dublinie (Irlandia), Pekijski Uniwersytet Języków Obcych w Pekinie (Chiny), Szkoła Polska w Portland (USA), NALCO, Paryż (Francja), Uniwersytet im. św. św. Cyryla i Metodego w Wielkim Tyrnowie (Bułgaria), Białoruski Uniwersytet Narodowy w Mińsku, Ambasada RP w Mińsku (Białoruś), Uniwersytet w Astanie, Uniwersytet w Ałmaty (Kazachstan), Państwowy Uniwersytet Lwowski im. I. Franki, Uniwersytet w Zaporozżu (Ukraina), Ambasada RP w Buenos Aires; Związek Polaków w Argentynie, Ogólnokrajowa Szkoła Polska na Węgrzech, Ambasada RP w Buenos Aires.

Na spotkaniu z pracownikami kierunku *filologia polska* zespołowi wizytującemu przedstawiono konkretne przykłady, jak wiedza i doświadczenia zdobywane w czasie pobytów zagranicznych (na konferencjach, kwerendach i wyjazdach dydaktycznych) są wykorzystywane w jednostce macierzystej. Czerpiąc z doświadczeń zagranicznych przygotowano program specjalności polonistycznej - „nauczanie polonistyczne wśród cudzoziemców”. Wykładowcy z polonistyki pracowali przy stworzeniu siatki specjalności, pisaniu modułów i sylabusów. Prowadząc zajęcia na specjalności, przekazują studentom swoje doświadczenia z pracy na polonistykach zagranicznych. Drugim przykładem jest opracowanie programu Podyplomowych Studiów Kwalifikacyjnych Nauczania Kultury Polskiej i Języka Polskiego jako Obcego. Studia są prowadzone równocześnie w Katowicach i w formie wyjazdowej za granicą. Obecnie realizowane są dwie edycje w Katowicach (kończy się 3 semestr i trwa 1 semestr.), edycja w Berlinie kończy się w kwietniu i edycja w Dublinie kończy się w maju 2019 r.

Doświadczenia dydaktyczne, naukowe, badawcze, konferencyjne są także wykorzystywane w opiece promotorskiej nad studentami wybierającymi tematy z glottodydaktyki polonistycznej i tematy komparatystyczne, ale także nad cudzoziemcami polonistami. Wśród absolwentów wizytowanego kierunku są obcokrajowcy, którzy zajmują prestiżowe posady. Na przykład polonistka z Chin, obecnie jest kierownikiem Katedry Języka i kultury Polskiej w Beijing Foreign Studies University w Pekinie. Jej podoktorska książka zatytułowana „Literatura polska w Chinach” (która otrzymała wyśmienite recenzje) została wydana w Uniwersytecie Śląskim, obecnie jest tłumaczona na język chiński. Na YouTube i na Twitterze pod adresem jeryscs863 znajdują się wypowiedzi studenta zagranicznego wizytowanego kierunku, który przedstawia się jako Japończyk, kochający Polskę.

W ramach współpracy międzynarodowej są prowadzone badania a wyniki przekładają się na modyfikację sylabusów. Raz w roku wykładowcy mają możliwość zgłaszać tzw. „zajęcia autorskie” (zajęcia do wyboru), w których mogą prezentować wyniki badań lub zdobytą

wiedzę i doświadczenia na uczelniach zagranicznych lub w ramach współpracy. Na spotkaniu ZO z kadrami, pracownicy zaprezentowali przedmioty, które zgłosili jako autorskie i które zostały zaakceptowane.

W ramach współpracy międzynarodowej realizowane są również prace magisterskie, a pracownicy wizytowanego kierunku recenzują zagraniczne prace doktorskie.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Pomimo specyficznego charakteru tego kierunku współpraca międzynarodowa jest bardzo bogata i pozytywnie wpływa na jakość kształcenia. Studenci i pracownicy włączeni są w mobilność międzynarodową a wizytowany kierunek jest atrakcyjny dla studentów oraz pracowników zagranicznych. Współpraca badawcza realizowana z uczelniami całego świata bardzo konkretnie przekłada się na modyfikację zajęć. Podsumowując można stwierdzić, iż Filologia Polska jest przykładem kierunku właściwie realizującego proces umiędzynarodowienia.

Dobre praktyki

Odbywają się zebrania ogólnopracownicze, na których omawiane są doświadczenia oraz prezentowana jest wiedza zdobyta na wyjazdach zagranicznych, konferencjach i innych spotkaniach w celu modyfikacji zajęć i wdrożenia sprawdzonych poza granicami kraju rozwiązań.

Zalecenia

Brak

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

- 7.1. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa
- 7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne
- 7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

7.1

Siedziba ocenianego kierunku mieści się w dosyć zdekapitalizowanym budynku, który Wydział Filologiczny ma opuścić w ciągu najbliższych dwóch lat i przenieść się do nowej, znacznie wygodniejszej i nowocześniejszej siedziby. Baza dydaktyczna i naukowa filologii polskiej jest jednak w pełni dostosowana do potrzeb kadry i studentów w zakresie realizacji procesu kształcenia. Studenci filologii polskiej mają do dyspozycji kilkanaście własnych sal dydaktycznych, a dzięki elektronicznemu systemowi monitoringu dostępności sal można w razie potrzeby skorzystać z pomieszczeń wolnych w danym momencie. Sale dydaktyczne oddane do dyspozycji studentom Wydziału są w większości wyposażone w sprzęt audiowizualny, w budynku jest też 9 dużych sal (auli) na przeszło 100 osób, ze sprzętem audiowizualnym i nagłaśniającym wysokiej klasy, oraz pracownia logopedyczna z lustrem weneckim służąca specjalności nauczycielskiej. Studenci korzystają z dwóch dużych i 5 mniejszych sal komputerowych, z których część oferuje studentom realizującym specjalności nowoczesne specjalistyczne programy. Pracownicy kierunku mogą też skorzystać ze sprzętu

znajdującego się w pomieszczeniach administracyjnych, takiego jak laptopy, drukarki, skaner i kserokopiarka, a także z systemu Printoscope, umożliwiającego kserowanie, drukowanie, skanowanie i przesyłanie materiałów na wybrany adres.

Siedziba polonistyki zapewnia studentom z niepełnosprawnością podstawowe ułatwienia: windy, podjazdy dla wózków, 5 przystosowanych toalet oraz specjalistyczne programy komputerowy dla osób ograniczonych ruchowo, niedowidzących i niedosłyszących (m.in. SuperNova, iZoom, Lunar Plus).

7.2

Studenci ocenianego kierunku mają do dyspozycji zbiory trzech podstawowych instytucji: Biblioteki Wydziału Filologicznego, mieszczącej się w siedzibie kierunku, Centrum Informacji Naukowej i Biblioteki Akademickiej oraz Biblioteki Śląskiej; wszystkie one mieszczą się w niewielkiej odległości od siebie. Poloniści korzystają najczęściej ze zbiorów Biblioteki Wydziału Filologicznego liczących 138 318 woluminów (uwzględniających głównie potrzeby tego kierunku, przede wszystkim w zakresie piśmiennictwa zalecanego w sylabusach) i 150 tytułów polskich i zagranicznych czasopism. W czytelnii ogólnej, wyposażonej w siedem komputerów i sieć wi-fi, studenci mają wolny dostęp do 7000 woluminów księgozbioru podręcznego, w gabinetach poszczególnych zakładów, służących także jako sale seminaryjne, znajdują się ponadto tematyczne zbiory wykorzystywane na zajęciach i udostępniane studentom piszącym prace dyplomowe. Biblioteka Wydziałowa zaspokaja podstawowe potrzeby naukowe i dydaktyczne pracowników i studentów ocenianego kierunku, czego potwierdzenie uzyskał ZO na spotkaniach w czasie wizytacji, ale do dyspozycji polonistów są także zbiory Biblioteki Śląskiej (ponad 2,6 mln woluminów) oraz CINIBA (około 1,4 mln woluminów). CINIBA oferuje ponadto dostęp do 65 baz danych, a także elektroniczne Repozytorium Uniwersytetu Śląskiego, służące do przechowywania i udostępniania dorobku intelektualnego pracowników i studentów Uczelni. Budynek Centrum jest w pełni dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnością, którym oferuje także pomoc asystentów oraz specjalistyczny sprzęt i oprogramowanie służące realizacji procesu kształcenia oraz prowadzeniu badań naukowych przez osoby z niepełnośnościami.

7.3

Specyficzna sytuacja lokalowa ocenianego kierunku (oczekiwanie na rychłą przeprowadzkę do nowego lokum) w sposób oczywisty ogranicza inicjatywy władz mające na celu rozwój i doskonalenie infrastruktury, choć niezbędne działania są stale podejmowane. W ostatnich latach w budynku oddano do użytku toalety przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością; na bieżąco wyposaża się pracownie komputerowe w specjalistyczne programy dla realizowanych na kierunku specjalności; pracownicy i studenci mogą zgłaszać – i czynią to dosyć często i z dobrym skutkiem – zapotrzebowania lekturowe w zakresie badań naukowych i dydaktyki. Wydziałowy i Kierunkowy Zespół ds. Zapewniania Jakości Kształcenia monitorują infrastrukturę naukowo - dydaktyczną siedziby ocenianego kierunku składając roczne raporty ze swych działań, władze kierunku organizują też w trakcie roku akademickiego spotkania kadry i studentów poświęcone ocenie jakości kształcenia, także w obszarze infrastruktury.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

- infrastruktura dydaktyczna i naukowa, zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne ocenianego kierunku są w pełni dostosowane do potrzeb naukowych i dydaktycznych kadry oraz studentów, w tym - w stopniu podstawowym - osób z niepełnosprawnościami. Umożliwiają osiągnięcie wszystkich założonych dla ocenianego kierunku, w tym realizowanych na nim specjalności, efektów kształcenia.

- Władze Wydziału i Instytutu, mimo bliskiej perspektywy przeprowadzki kierunku ze starego budynku do nowocześniejszej siedziby, dokładają skutecznych starań do utrzymania na dobrym poziomie infrastruktury naukowej i dydaktycznej, tak aby proces kształcenia odbywał się w dobrych warunkach, a potrzeby naukowo-dydaktyczne kadry i studentów były zaspokojone.

- baza dydaktyczna i naukowa jest na bieżąco monitorowana, a postulaty pracowników i studentów w tym zakresie są przez władze w miarę możliwości uwzględniane.

Dobre praktyki

BRAK

Zalecenia

BRAK

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia

8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów kształcenia

8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

8.1.

Jednym z najważniejszych elementów opieki oraz wsparcia studentów kierunku *filologia polska* w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia jest kadra akademicka. Studenci podczas spotkania z ZO podkreślili, że mogą liczyć na wsparcie ze strony nauczycieli akademickich. Pozytywnie oceniają ich dyspozycyjność – zaznaczyli, że nie mają żadnych problemów w kontaktowaniu się za pomocą wiadomości e-mail lub telefonu komórkowego, a dyżury są podane na stronie internetowej oraz na tablicach ogłoszeniowych. Zgodnie stwierdzili, że zarówno kontakt, jak i dyżury są dostosowane do ich potrzeb, a wsparcie, które od nich otrzymują, jest wystarczające. Studenci zaznaczyli, że na pierwszych zajęciach

prowadzący przedstawiają sylabusy oraz szczegółowo objaśniają kryteria zaliczenia przedmiotu.

Studenci i studentki na spotkaniu z ZO zaznaczyli, że bardzo dobrze oceniają wsparcie ze strony władz Wydziału pod kątem opieki nad ich potrzebami - w ich opinii działania Wydziału pozwalają na sumienne zdobycie niezbędnej wiedzy oraz sprawiają, że czują dużą swobodę w codziennym funkcjonowaniu na Uczelni. Zaznaczyli, że problemy, jeżeli takie się pojawiały, były sukcesywnie rozwiązywane przez odpowiednie Władze.

W opinii studentów wdrożony system przyznawania pomocy materialnej jest sprawdzony, sprawiedliwy i przejrzysty. Nie mieli większych uwag dotyczących sposobów informowania ich o możliwości pozyskania pomocy materialnej, uznali, że wszelkie przekazane im wiadomości w tej sprawie są wystarczające. W zakresie systemu opieki materialnej studenci mają możliwość skorzystania z różnych stypendiów - mogą ubiegać się m.in. o stypendium socjalne i dodatek mieszkaniowy, stypendium dla osób niepełnosprawnych, stypendium Rektora oraz zapomogę. Informacje dotyczące możliwości uzyskania stypendium i ubiegania się o kredyt studencki są dostępne na stronie internetowej Wydziału. Co ważne, studenci mają dostęp do gotowych wzorów wniosków stypendialnych, które dostępne są na stronie internetowej.

Obsługa administracyjna studentów odbywa się w dziekanacie Wydziału. Studenci podczas spotkania z ZO przyznali, że nie mają większych problemów związanych z obsługą w dziekanacie, a osoby pracujące w niej mają odpowiedni zakres kompetencji i sprawnie rozwiązują pojawiające się problemy. Zaznaczyli, że wszelkie informacje pozyskują z aktualizowanej na bieżąco strony internetowej Wydziału. Ponadto, dziekanat otwarty jest w godzinach adekwatnych do potrzeb studentów, co sami potwierdzili podczas spotkania z ZO.

Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA pozytywnie ocenili przepływ wszelkich informacji związanych z opieką i wsparciem studentów za pomocą stron internetowych Wydziału oraz Uczelni.

Na Wydziale działa Samorząd Studencki. Jak przyznali przedstawiciele Samorządu na spotkaniu z ZO, współpraca z Władzami Wydziału układa się bardzo dobrze, a ich prośby są respektowane. Zdecydowanej poprawy wymaga jednak strona internetowa Samorządu Studenckiego – jest nieprzyjazna dla studenta i nieczytelna, choć są na niej ważne informacje, które z pewnością mogą być przydatne studentom podczas korzystania z oferty edukacyjnej Wydziału czy Uczelni, również pod kątem zaangażowania się w organizację pracy dla studentów. Na tej stronie internetowej znajdują się również nieaktualne dane kontaktowe do przedstawicieli w niektórych organach Wydziału i Uczelni.

Przedstawiciele studenccy biorą czynny udział w życiu Wydziału. Podczas spotkania z ZO pozytywnie ocenili współpracę z Władzami. Przyznali, że mają wpływ na harmonogram zajęć. Poinformowali, że uzyskują dofinansowanie na swoją działalność oraz mają pełną możliwość korzystać z różnych form wsparcia, które oferują im Władze Wydziału. Studenci mają możliwość korzystania z programu wymian studenckich – zarówno na poziomie kraju, jak i w ramach programu Erasmus+. Problemy związane z tokiem studiów studenci mogą zgłaszać Władzom poprzez przedstawicieli Samorządu Studenckiego oraz ankiety semestralne oceniające nauczycieli akademickich.

Studenci jako zaletę Uczelni podkreślili również warunki infrastrukturalne, które uznali za wystarczające oraz odpowiadające ich bieżącym potrzebom. Zaznaczyli, iż w ich opinii studiowanie na Uczelni wiąże się z dużym prestiżem, a lokalizacja miejsca prowadzenia zajęć jest dla nich bardzo atrakcyjna.

W czasie spotkania z ZO, wśród niewielu mankamentów, studenci zasygnalizowali potrzebę wydatniejszego wzbogacenia kształcenia językowego na drugim stopniu studiów o słownictwo specjalistyczne związane z kierunkiem studiów.

Na Wydziale działają Koła Naukowe, których przedstawiciele starają się aktywnie działać na rzecz Uczelni, jednak jak sami przyznali, mierzą się z problemem braku większego zainteresowania ze strony studentów uczestnictwem w podejmowanych przez nich inicjatywach. Mimo prób wychodzenia z inicjatywą mającej na celu zaktywizowanie studentów i zaproszenie ich do współdziałania w ramach ruchu naukowego, nie udało się zaangażować do niego nowych osób. Jak przyznali studenci na spotkaniu z ZO, mają informację na temat funkcjonowania kół naukowych, jednak głównym czynnikiem, który determinuje ich brak udziału w tych przedsięwzięciach, jest niewystarczająca ilość czasu.

Uczelnia zapewnia dobre wsparcie studentom z niepełnosprawnościami. Mowa tu nie tylko o wsparciu infrastrukturalnym i organizowaniu zajęć w miejscach, które ułatwiają poruszanie się takim osobom, ale przede wszystkim warto tu zaznaczyć wsparcie dydaktyczne. Na stronie internetowej działa specjalna zakładka, która odsyła po więcej informacji do Biura ds. Osób Niepełnosprawnych, które pełni rolę centrum wsparcia dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności, a także osób z trudnościami w uczeniu się. Na Uczelni działa Pełnomocnik Rektora ds. Osób Niepełnosprawnych, który służy pomocą studentkom i studentom w ich codziennym funkcjonowaniu na Uniwersytecie Śląskim.

Na Uczelni bardzo prężnie działa również Biuro Karier, którego głównym zadaniem jest pomoc zarówno studentom, jak i absolwentom w znalezieniu pracy tymczasowej lub stałej. Biuro prowadzi również doradztwo, gdzie studenci oraz absolwenci mogą poszukiwać ofert

pracy, sposobów autoprezentacji w czasie rozmów kwalifikacyjnych, pomoc w pisaniu CV, zdobyciu informacji o różnego rodzaju dofinansowaniach, szkoleniach. Studenci podczas spotkania z ZO przyznali, że wiedzą o działalności Biura Karier, jednak do tej pory nie mieli potrzeby korzystania z jego usług.

8.2.

Studenci podczas spotkania z ZO przyznali, że Władze Wydziału na bieżąco reagują na ich potrzeby i stawiane wymagania – są bowiem informowani o formach wsparcia na początku semestru podczas pierwszych zajęć, na stronie internetowej Wydziału i Uczelni oraz na tablicach informacyjnych umieszczonych w budynku. Ponadto, aktywność Samorządu Studenckiego pozwala na szybkie przekazywanie pilnych i niezbędnych informacji dotyczących ich funkcjonowania na Uczelni, Wydziale i Instytucie.

Studenci są informowani o możliwościach wsparcia oferowanego przez Uczelnię i wiedzą, w jaki sposób mogą uzyskać dany rodzaj wsparcia. Dodatkowo, są zdania, że informacje odnoszące się do oferowanego wsparcia są kompletne i aktualne. Wymiana opinii pomiędzy studentami a władzami w kontekście funkcjonowania systemu zapewniania jakości kształcenia służy jego bieżącej aktualizacji oraz ulepszaniu, co należy uznać za element pozytywny. Co istotne, na pomoc mogą również liczyć studenci z niepełnosprawnościami.

Studenci mają możliwość zgłaszania uwag w sposób nieformalny m.in. podczas spotkań z Władzami Wydziału, Samorządem Studenckim oraz opiekunami roku. Obecni na spotkaniu z ZO zainteresowani studenci przyznali, że korzystali z tej drogi zwłaszcza w przypadku sytuacji drażliwych, związanych z niesprawiedliwym traktowaniem przez prowadzącego zajęcia. Jak sami przyznali, sytuacje były rozwiązywane bezproblemowo, przy pełnym zachowaniu anonimowości zgłaszającego.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Studenci ocenianego podczas wizytacji kierunku są otoczeni standardową opieką, w skład której wchodzi m.in. stypendia socjalne, nagrody Rektora za najlepsze wyniki w nauce i nagrody ze strony Fundacji działającej przy Uczelni. Niewątpliwie ogromnym wsparciem jest kadra akademicka, która zabezpiecza podstawowe potrzeby studentów związane z efektywnym osiąganiem zakładanych efektów kształcenia i w ramach osiągania umiejętności badawczych. Strona internetowa Uczelni jest prowadzona na odpowiednim poziomie, znajdują się na niej wszelkie niezbędne informacje zarówno w języku polskim, angielskim i rosyjskim, co jest dużym udogodnieniem dla studentów obcojęzycznych.

Wydział traktuje studentów kierunku *filologia polska* we właściwy sposób, zapewnia im pełną możliwość zdobycia wiedzy i osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia oraz opiekę przez cały okres studiów.

Wydział wspiera studentów w ich możliwym wejściu na rynek pracy i zapewnia bardzo dobrą opiekę ze strony Biura Karier, które jest w stanie ich w pełni przygotować do podjęcia pracy zarobkowej.

Koła naukowe działają na ocenianym kierunku możliwie aktywnie, jednak jak przyznają ich członkowie, mierzą się z problemem zaangażowania studentów w działalność w tym zakresie. Władze wspierają Koła Naukowe, starając się wychodzić naprzeciw im bieżącym potrzebom.

W kontekście systemu informowania studentów, należy uznać, iż Władze podejmują wiele działań, których celem jest rzetelne wywiązywanie się z tego obowiązku. Są to inicjatywy, które niewątpliwie przyczyniają się do zwiększenia poziomu jakości kształcenia na ocenianym kierunku.

Dobre praktyki

Prowadzenie aktualnych wersji stron internetowych w języku angielskim oraz rosyjskim.

Zalecenia

Należy ukierunkować kształcenie w zakresie znajomości języka obcego na 2. stopniu studiów na wzbogacenie umiejętności posługiwania się przez studentów specjalistyczną terminologią, związaną z realizowanym kierunkiem studiów.

5. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny

PKA w 2019 r. po raz kolejny oceniała jakość kształcenia na wizytowanym kierunku. Podczas poprzedniej akredytacji Prezydium PKA *Uchwałą Nr 312/2013 z dnia 6 czerwca 2013 r. w sprawie oceny instytucjonalnej na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach* wydało **ocenę pozytywną**.

Zalecenia i uwagi z raportu ZO PKA z wizytacji w 2013 r.	Charakterystyka działań doskonalących oraz ocena ich skuteczności
1. struktura podejmowania decyzji w zarządzaniu jakością - brak udokumentowanej obecności przedstawicieli pracodawców w obradach i składzie ciał kolegialnych i podejmowania decyzji z uwzględnieniem ich opinii; brak systemu i opisu regularnych działań	W 2016 r. powołano Radę Ekspertów i Interesariuszy Zewnętrznych (REIZ), której członkowie opiniują dostosowanie programów kształcenia do potrzeb rynku pracy. Opinie interesariuszy zbierane są także na bieżąco podczas praktyk studenckich w dzienniczku

w zakresie pozyskiwania opinii od pracodawców nt. jakości kształcenia i uwzględniania tych opinii w procesie kształcenia	praktyk studenta i przekazywane pełnomocnikom dziekana ds. jakości kształcenia.
2. wewnętrzne procedury zapewnienia jakości kształcenia - udoskonalenia wymagają procedury ankietyzacji i hospitacji, a system wymaga uzupełnienia o procedury badania jego efektywności	W 2017 r. wdrożono na Wydziale Filologicznym uaktualniony Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia (WSZJK), w którym wprowadzono hospitacje kontrolne pracowników oraz hospitacje doskonalące umiejętności dydaktyczne doktorantów. Opracowano także wzór protokołu z hospitacji.
3. ocena stopnia realizacji efektów kształcenia - WF nie posiada dedykowanej procedury weryfikującej, czy w przedmiotach osiągnęte są efekty kształcenia definiowane dla potrzeb KRK	Kierunkowe Zespoły Zapewniania Jakości Kształcenia (KZZJK) otrzymują corocznie zbiorcze zestawienie wyników sesji egzaminacyjnej na podstawie których ocenia się stopień realizacji efektów kształcenia, ocenie podlegają także wzory testów i zestawy pytań egzaminacyjnych.
4. udział pracodawców w określaniu i ocenie efektów kształcenia / praktyki - liczne postulaty dot. modyfikacji procedury odbywania praktyk, zmiany np. w sposobie rozłożenia praktyk w ciągu roku akad., określenia precyzyjnie ilości godzin, dostosowania długości praktyk do realnych możliwości ich przeprowadzenia, rozważenia ograniczeń w sposobie ubiegania się o uprawnienia nauczycielskie studentów filologii; brak możliwości realizacji hospitowania praktyk zawodowych (duża odległość miejsca praktyki od uczelni), zbyt dużej liczby przydzielanych osób w grupie do konkretnego opiekuna praktyk, niemierności opinii od pracodawców	Interesariusze zewnętrzni nie zgłaszali do tej pory uwag do organizacji praktyk.
5. monitorowanie losów absolwentów – procedura wymaga uzupełnienia o pogłębioną analizę jakościową (badania grupowe) oraz objęcie badaniami pracodawców oraz zmodyfikowania procedur rekomendowanych WSZJK z punktu widzenia analizy ankiet	Monitorowaniem losów absolwentów zajmuje się Uczelniane Biuro Karier. Raporty z badań są dostępne na jego stronie internetowej.
6. monitorowanie i okresowe przeglądy programów kształcenia - procedura wymaga przeglądu i wdrożenia działań naprawczych, w tym rozpoznania i uwzględnienia opinii studentów; wątpliwości budzi rola, którą pełni w procedurze WKZJK (statutowo posiada silną rolę opiniodawczą, ma wziąć udział w kreowaniu polityki kształcenia, natomiast nie występuje w rekomendowanym WSZJK). Ponadto WKZJK nie zawiera w składzie przedstawicieli Studentów i Doktorantów	Studenci zgłaszają swoje uwagi na otwartym corocznym spotkaniu studentów dotyczącym jakości kształcenia, organizowanym przez KZZJK. W składzie WZJK i wszystkich KZZJK znajdują się przedstawiciel studentów i przedstawiciel doktorantów.
7. ocena zasad oceniania studentów oraz weryfikacja efektów ich kształcenia - Władze WF powinny prowadzić kontrolę obiektywizmu	KZZJK monitorują corocznie obiektywizm systemu oceniania (analiza wyników sesji egzaminacyjnej) i sposoby weryfikacji

<p>procesu oceniania oraz doboru metod oceny do rodzaju ocenianych treści; system zaliczeń wymaga istotnego rozwinięcia w świetle wymagań stawianych przez KRK, co do realizacji efektów w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji</p>	<p>kształcenia przy ocenie kompletności sylabusów.</p>
<p>8. ocena jakości kadry oraz realizowanej polityki kadrowej: w procedurze przeprowadzania <u>hospitacji</u> zauważono liczne usterki: nie jest ustalany regularny plan hospitacji, brakuje ujednoliconego formularza hospitacji i usystematyzowanej oceny, wynik hospitacji nie jest rutynowo dokumentowany w karcie oceny pracy nauczyciela akademickiego; należy dokonać korekty formalnej karty oceny pracownika i włączyć do niej, jako element niezbędny, protokół pohospitacyjny <u>ankiety</u> jednakowo uwzględniają różne czynniki w ocenie pracownika, podczas gdy ich znaczenie jest różne; ZO sugeruje rozszerzyć zakres pytań o pytania dot., np.: samooceny studenta osiągniętych efektów kształcenia, opinii o przedmiocie, zgodności treści z programem przedmiotu, zgodności godzin poświęconych przez studenta z przewidywaną przez punkty ECTS, stan bazy dydaktycznej, możliwość wpisywania opinii. Pytania nie uwzględniają specyfiki Wydziału, więc przy wprowadzaniu ankiet elektronicznych ZO sugeruje gruntowną modyfikację procesu ankietyzacji <u>wyniki ankietyzacji</u> w niektórych przypadkach nie są wpisywane do kart oceny pracownika, choć są prawdopodobnie uwzględniane w ocenie. ZO sugeruje działania zapewniające pełniejszą informację zwrotną do studentów nt. wyników ankiet. Ze spotkania ze studentami wynika, że nie są oni informowani o wynikach ankiet i w rezultacie proces ankietyzacji nie niesie ze sobą żadnych wymiernych efektów; studenci nie potrafią jednoznacznie określić jego celu.</p>	<p>Plan hospitacji ustala KZZJK na początku semestru. Sporządza się protokół według ustalonego wzoru. Nie dokonano korekty karty oceny pracownika.</p> <p>Ankieta została wprowadzona w 2015 r. Projekt ankiety był przedmiotem wielu dyskusji i został zaaprobowany przez społeczność akademicką. Kwestionariusz ankiety jest jednolity w obrębie całej uczelni, co jest uwarunkowane centralnym zautomatyzowanym systemem analizy danych. Od roku 2017/2018 został wprowadzony formularz anglojęzyczny. Wyniki ankietyzacji są wpisywane do formularza oceny okresowej pracownika, a wyniki ankiet udostępniane są na stronach Uniwersytetu Śląskiego w postaci zbiorczych raportów z zachowaniem przepisów klauzuli RODO.</p>
<p>9. funkcjonowanie systemu informacyjnego - WF nie posiada jeszcze jednolitego systemu informacyjnego dot. jakości kształcenia, gdzie łatwo byłoby znaleźć całość informacji dot. jakości kształcenia. ZO sugeruje przygotowanie elektronicznego serwisu informacyjnego nt. procesu kształcenia i jego jakości</p>	<p>Wdrożono informator Karty Kierunku. Informacje dotyczące jakości kształcenia są publikowane na stronie Biura Jakości ds. kształcenia oraz stronie Wydziałowej.</p>
<p>10. publiczny dostęp do informacji o programach studiów, zakładanych efektach kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów - studenci sformułowali jednostkowe zastrzeżenia, co do przypadków opóźnień w publikowaniu aktualnych planów studiów,</p>	<p>Publiczny dostęp do informacji o programach studiów, zakładanych efektach kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów zapewniany jest w kilku miejscach: Karcie Kierunku, stronie UŚ dedykowanej studentom oraz na stronie instytutowej.</p>

zwłaszcza na początku semestrów; sygnalizowali także, że nie zapoznali się z efektami kształcenia ponieważ nie są one dostępne na stronie internetowej	
11. jednostka dokonuje systematycznej oceny efektywności WSZJK - ZO sugeruje wprowadzenie systematycznej oceny efektywności funkcjonowania WSZJK, np. regularne przeglądy WSZJK (przynajmniej raz w roku) z punktu widzenia skuteczności systemu i następnie dokonywanie niezbędnych korekt i zmian	W r.a. 2017/2018 wprowadzono uaktualniony WSZJK. Po zakończeniu r.a. pełnomocnicy dziekana ds. jakości kształcenia, po zasięgnięciu opinii WZJK, przygotowują <i>Raport z oceny własnej wydziału w zakresie jakości kształcenia w r.a.</i> , wykorzystując wytyczne opracowane przez UZJK i przedstawiają go dziekanowi, który raport kieruje na posiedzenie Rady Wydziału.

Wnioski: Władze Uczelni i Wydziału podjęły skuteczne działania doskonalące w obszarach objętych zaleceniami z poprzedniej oceny PKA, przede wszystkim w zakresie wprowadzenia uaktualnionego WSZJK (ostatnia zmiana r.a. 2017/2018), który zawiera procesy i procedury, które wskazano podczas poprzedniej wizytacji, jako wadliwie działające, albo takie, których system w ogóle nie obejmował, jak np. systematyczna (coroczna) oceny efektywności WSZJK na Wydziale.

